

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 หัวข้อได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปล งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำอุทาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอุทาน Well และ Oh โดยผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงแต่ละหัวข้อโดยสังเขปดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปล

เนื่องจากคำอุทาน Well และ Oh เป็นคำที่มีความหมายแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบท ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลในส่วนของความหมายของ ไนดา (1964) เซงจันทรเขตต์ (2538) สัญฉวี สายบัว (2536) เป็นแนวทางในการศึกษาแนวทางของการถ่ายทอดความหมายของคำทั้งสองนี้ โดยในส่วนแรกผู้วิจัยขอกล่าวถึงแนวคิดทางด้านหลักการแปลของทั้งนักวิชาการชาวต่างชาติและชาวไทย

หลักการแปล

ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับหลักการแปลนี้ มีนักวิชาการหลายท่าน ทั้งนักวิชาการต่างชาติและนักวิชาการไทยได้มีการเสนอข้อคิดเห็น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ไนดา (Nida, 1964) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการแปลไว้ว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย และแนวทางของการนำเสนอความหมายของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไนดา มีความคิดว่าการแปลนั้นไม่ใช่เรื่องของการนำเสนอความหมายเท่านั้นแต่รวมไปถึงแนวทางของการนำเสนอความหมาย ซึ่งหมายถึงการใช้เสียง คำ วลี หรือประโยค และข้อความที่ประกอบด้วยประโยคหลายๆประโยค ดังนั้น การเลือกคำ การเรียงคำให้เป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้นในระดับวลี และแม้แต่การจัดวางวลีใดก่อนหลัง ก็มีผลสำคัญที่ผู้แปลต้องพิจารณา และถ่ายทอดจากต้นฉบับ มาเป็นฉบับแปลด้วย

นอกจากนี้ เนื่องจากการแปลเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา จึงมักเป็นที่เข้าใจว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลคือ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียว แต่แท้จริงแล้วทฤษฎีหรือหลักการของการแปลนั้นไนดา (Nida อ้างถึงในกรมวิชาการ, 2540: 65-66) กล่าวว่ายังมีถึง 3 ทฤษฎีด้วยกันคือ ทฤษฎีทางอักษรศาสตร์ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ และทฤษฎีทางสังคมวิทยาภาษาศาสตร์

ทฤษฎีทางอักษรศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับการแปลวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ และให้ความสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางและลีลาการเขียนตลอดจนวัตถุประสงค์ของการเขียน ผู้แปลจึงไม่ได้ถ่ายทอดแต่เนื้อหาหรือเนื้อความเท่านั้น ยังต้องพิจารณาให้ลึกไปถึงระดับความหมายที่สื่อโดยผ่านสัญลักษณ์ด้วย

ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์จะถือว่า “สาร” เป็นการแสดงออกถึงความสามารถทางด้านภาษาของผู้สื่อสาร ทฤษฎีนี้มุ่งเปรียบเทียบและวิเคราะห์โครงสร้างของภาษาต้นฉบับและภาษาของผู้รับสาร ทั้งในระดับโครงสร้างผิวและโครงสร้างลึก การวิเคราะห์โครงสร้างลึกนั้นจะมีความสำคัญมาก เพราะโครงสร้างลึกของภาษาหลายภาษา มีความคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้การวิเคราะห์โครงสร้างลึกนั้นจะสามารถทำให้ผู้แปลทราบความหมายที่แท้จริงของประโยค และหาโครงสร้างที่ใกล้เคียงกันได้ ในภาษาของผู้รับสารตลอดจนทำให้ผู้แปลได้ทราบถึงความหมายที่แท้จริงของสาร ที่อาจจะกำกวมในระดับโครงสร้างผิว อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับลักษณะการเขียนเลย เพียงแต่มุ่งเน้นให้ได้ความถูกต้องในด้านความหมาย และโครงสร้างประโยคเท่านั้น

ทฤษฎีทางสังคมวิทยาภาษาศาสตร์จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับหน้าที่ของสารในการสื่อสารตลอดจนผู้สื่อสาร ความเป็นมาของสาร สภาพแวดล้อมทางสังคมในการสื่อสาร การตีความในสาร และที่สำคัญคือผู้รับสาร ในการแปลผู้แปลจะต้องนำสิ่งเหล่านี้มาประกอบด้วย

เนื่องจากโดยทั่วไป เราจะแปลภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง ดังนั้นแนวทางของการแปลการเสนอความหมายจึงมักเป็นปัญหาของนักแปลเมื่อต้องพยายามรักษาแนวทางของต้นฉบับไว้พร้อม ๆ กับคงความหมายเดิมไว้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดคำใช้แทนความหมายและการประกอบขึ้นเป็นวลีหรือหน่วยที่ใหญ่ขึ้นไปในภาษาหนึ่งย่อมแตกต่างไปจากอีกภาษาหนึ่งไม่มากก็น้อยขึ้นอยู่กับจะเป็นภาษาใดตามความเห็นของไนดาเรื่องเกี่ยวกับแนวทางและความหมายนี้ ไนดาให้ความสำคัญกับความหมายมากกว่า โดยจะเน้นที่การถ่ายทอดความหมายเป็นอันดับหนึ่ง ผู้แปลต้องถ่ายทอดความหมายที่ตรงกับต้นฉบับ หรืออย่างน้อยก็ต้องเป็นความหมายที่สามารถเทียบเคียงกับต้นฉบับให้ได้มากที่สุด

จากการพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางและความหมาย ไนดา (Nida, 1964: 159-171) ได้แบ่งวิธีการแปลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การแปลเทียบเคียงตามรูปหรือการแปลตรงตัว (Formal - equivalence Translation) การแปลประเภทนี้จะมุ่งเน้นที่สารทั้งในด้านแนวทางและเนื้อหา โดยพยายามรักษาแนวทางให้เหมือนต้นฉบับให้ได้มากที่สุด เช่น ถ้าต้นฉบับเป็นร้อยกรอง ผู้แปลจะแปลเป็นร้อยกรอง ถ้าต้นฉบับเป็นร้อยแก้ว ก็จะแปลเป็นร้อยแก้ว ผู้แปลจะแปลประโยคต่อประโยค ความคิดต่อความคิด เนื้อความในฉบับแปลจะใกล้เคียงที่สุดกับเนื้อความในต้นฉบับ การแปลประเภทนี้จะสามารถเห็นลักษณะทางไวยากรณ์ การใช้คำ และความหมายต้นฉบับในฉบับแปลด้วย หรือบางที่ผู้แปลก็จะใช้เชิงอรรถอธิบายความเพิ่มเติม ซึ่งจุดประสงค์ของการแปลประเภทนี้ คือการพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของภาษาต้นฉบับให้ได้มากที่สุด

2) การแปลเทียบเคียงต่างรูป (Dynamic - equivalence Translation) เป็นการแปลแบบอิสระที่มุ่งเน้นไปที่ผลตอบสนองจากผู้อ่านฉบับแปล ว่าต้องมีความเข้าใจในฉบับแปลมากพอ ๆ กับที่ผู้อ่านต้นฉบับมีความเข้าใจในต้นฉบับ และไนดา ยังเน้นไปที่ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปล นั่นคือในการแปลแบบนี้จะไม่ยึดติดอยู่ที่แนวทางเดิมในต้นฉบับ แต่จะมีการปรับบทแปลทั้งทางด้านไวยากรณ์ และคำศัพท์ ให้เข้ากับภาษาของฉบับแปลโดยอาจจะนำโครงสร้างทางไวยากรณ์ในภาษาฉบับแปลมาใช้ ทั้งนี้ จุดประสงค์หลักก็เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้แน่นอน

ไนดา (Nida, 1964) ได้กล่าวถึงกระบวนการแปลไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล คือ ผู้แปลต้องวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ของทั้งสองภาษา รวมทั้งความหมายของคำต่าง ๆ ทั้งความหมายหลัก และความหมายที่นอกเหนือไปจากความหมายหลัก และยังต้องรู้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และค่านิยมในการใช้ จะทำให้ผู้แปลสามารถที่จะเข้าใจความหมายของข้อความที่จะแปลได้อย่างถูกต้อง และสามารถใช้นำมาใช้ในการเขียนที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ต้นฉบับ เพื่อพิจารณาเลือกใช้ภาษาที่สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ความหมาย โดยพิจารณาจากลักษณะความหมายของคำและไวยากรณ์บริบทของข้อความ บริบทในการสื่อสาร บริบททางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ และบริบททางวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล

ขั้นที่ 3 เลือกคำแปลที่เทียบเท่าและเหมาะสมกับภาษาในฉบับแปล มีขั้นตอน 2 ขั้นตอน คือ หาความหมายหน่วยพื้นฐานที่แสดงถึง ความสัมพันธ์อย่างเด่นชัด และเลือกใช้ภาษาในฉบับแปลให้สละสลวยและเหมาะสม

เชวง จันทระเขตต์ (2538) ได้สรุปความหมายของ “การแปล” ไว้ว่า การแปล หมายถึง การถ่ายทอดข้อความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งโดยนำเอาข้อความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่งมาแทน การแปลนับว่าเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง การสื่อสารใดที่มีการแปลเข้าไปเกี่ยวข้องจะเป็นการสื่อสารที่มีผู้รับสารตามเป้าหมายเดิมโดยตรงไม่ได้ ต้องมีผู้แปลเป็นผู้รับสารในขั้นแรก แล้วผู้แปลก็ทำหน้าที่ส่งสารอีกทีหนึ่ง โดยแปลสารนั้นเป็นภาษาที่ผู้รับสารตามเป้าหมายใหม่เข้าใจ นอกจากนี้ เชวง จันทระเขตต์ ได้เสนอวิธีและขั้นตอนของการแปลไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ต้นฉบับ แยกออกเป็น 2 หัวข้อสำหรับการวิเคราะห์ คือ การศึกษาและวิเคราะห์ด้านโครงสร้างของประโยคเพื่อหาความหมายของข้อความจากด้านโครงสร้างของประโยค โดยใช้โครงสร้างพื้นฐานและบริบทหรือข้อความที่แวดล้อมเกี่ยวพันกับประโยคที่ใช้วิเคราะห์ และวิเคราะห์ด้านความหมายของคำและสำนวนคำที่อยู่ตามลำพังโดด ๆ ยังไม่มีความหมายที่แน่นอน ต้องดูว่านำมาใช้อย่างไรในกาลเทศะใดและอยู่ในบริบทเช่นไร อีกประการคือคำแต่ละคำไม่ได้มีความหมายเดียวไม่ว่าจะเป็นความหมายโดยตรงหรือความหมายนัยประหวัดซึ่งจะมีความหมายอย่างไรขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ว่าใช้ในฐานะเป็นคำประเภทใด เช่น ใช้ในรูปภาษาสามัญ คำเปรียบ คำใช้เฉพาะกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ตีความและถอดรหัสสารผู้แปลมีฐานะเป็นตัวกลางในการรับความหมายจากต้นฉบับหรือผู้ส่งสารแล้วถ่ายทอดสารนั้น ๆ ไปยังผู้รับสารคนใหม่ซึ่งต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมกัน การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารจะได้ผลดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ 1) ทักษะหรือความชัดเจนในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร 2) ทักษะคิด หมายถึง ความคิดที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา 3) ความรู้ หมายถึง ระดับการศึกษา ความรู้ทั่วไป ความรู้รอบตัว รวมทั้งประสบการณ์ที่ทำให้บุคคลเข้าใจสิ่งต่าง ๆ 4) ระบบสังคม หมายถึง แนวทางของระเบียบวิธีการและความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของบุคคล และมีความแตกต่างกันในแต่ละระบบ เช่น อาชีพ การศึกษา ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และสุดท้าย 5) วัฒนธรรม ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก การที่จะรู้และเข้าใจภาษาใดภาษาหนึ่งได้ดีจะต้องเข้าใจวัฒนธรรมของภาษานั้นด้วย การแปลเป็นการแสดงออกทางภาษาอย่างหนึ่ง ผู้แปลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของกันและกัน จึงจะเข้าใจความหมายได้ลึกซึ้ง

ขั้นที่ 3 ถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล ประกอบด้วย 1) ลักษณะหรือแบบของการแปลที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันมี 2 แบบ คือ การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) และการแปลแบบเอาความ (Free Translation) 2) ความมุ่งหมายของงานแปล ต้องพิจารณาถึงความมุ่งหมายของต้นฉบับและความมุ่งหมายของผู้แปล และ 3) การแปลเป็นการเลือกพิจารณาว่าจะแปลแบบใดดีที่สุด

ขั้นที่ 4 การปรับแต่งฉบับแปล การปรับแต่งไม่ใช่การแก้ไขฉบับแปลให้มีจุดมุ่งหมาย ความหมาย ท่วงทำนองลีลาหรือลักษณะเฉพาะบางประการผิดไปจากต้นฉบับ แต่เป็นการปรับแต่งที่อยู่ในขอบเขตจำกัดเพื่อให้ผู้รับสารฉบับแปลสามารถรับสารได้โดยให้ผลตอบสนองเหมือนกับผู้ส่งสารของต้นฉบับ

ขั้นที่ 5 การทดสอบฉบับแปล ช่วยให้สามารถคาดคะเนผลตอบสนองของผู้อ่านได้อย่างมีหลักการ เป็นแนวทางให้ผู้แปลได้มีโอกาสแก้ไขจุดบกพร่องที่อาจจะมองข้ามไปในตอนแปลสิ่งที่ต้องทดสอบคือ 1) ความหมาย ดูว่าฉบับแปลสามารถถ่ายทอดความหมายได้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามต้นฉบับหรือไม่ 2) ระดับภาษา ผู้แปลต้องปรับระดับภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสารในอีกสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง 3) จุดมุ่งหมาย ผู้แปลควรรักษางานแปลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของต้นฉบับ และ 4) ลีลาการใช้ภาษา จะต้องเหมาะสมกับหลักทฤษฎีสัมพันธ์ วรรณคดีและวัฒนธรรมของภาษา และต้องสอดคล้องกับขอบเขตของประสบการณ์หรือกรอบแห่งการอ้างอิงของผู้รับสารของฉบับแปล

สัญญาวิ สายบัว (2540) กล่าวว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับลงสู่ฉบับแปล คุณภาพของงานแปลจะพิจารณาจากความหมายที่ผู้แปลเก็บได้จากต้นฉบับรวมทั้งการพยายามรักษาแนวทางการนำเสนอความหมาย งานแปลที่คงความหมายของต้นฉบับไว้ได้ครบถ้วนและเที่ยงตรงย่อมถือว่าเป็นงานแปลที่ดี นอกจากนี้จุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดของงานแปลคือสามารถทำให้ผู้อ่านงานแปลมีผลตอบสนองต่องานที่อ่านได้เทียบเคียงกับผลตอบสนองที่ผู้อ่านต้นฉบับมี ในที่นี้สัญญาวิได้เสนอแนะขั้นตอนของกระบวนการแปลเพื่อให้ได้งานแปลที่ดีตามจุดมุ่งหมายนั้น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาต้นฉบับ เป็นการจับสารทั้งหมด “สาร” ในที่นี้หมายถึง เนื้อหา ความคิด ความหมายแฝงอื่น ๆ จุดมุ่งหมายของผู้เขียน บรรยากาศของตัวบทและรสชาติที่ผู้เขียนแสดงไว้ในต้นฉบับ

ขั้นที่ 2 การรับทอดความหมายจากต้นฉบับ ควรให้มีความผิดพลาดน้อยหรือเกิดความคลาดเคลื่อนในการตีความหมายน้อยที่สุด ข้อผิดพลาดในขั้นตอนนี้มักเกิดขึ้นโดยที่ผู้แปลไม่ได้เจตนาซึ่งอาจจะมีสาเหตุอันเนื่องมาจากปัญหาของผู้แปล เช่น ความรู้ในต้นฉบับยังไม่ดีพอ ขาดความรู้และภูมิหลังในเรื่องที่จะแปล หรือรู้และเชี่ยวชาญมากเกินไป เป็นผลทำให้งานแปลผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับอย่างมาก

นอกจากนั้นปัญหาในการรับทอดความหมายอาจเกิดจากธรรมชาติของภาษา กล่าวคือ สารที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาเป็นแนวการเขียนส่วนตัวของผู้ส่งสาร ซึ่งมีความคิดความรู้ หมายถึง ระดับการศึกษา ความรู้รอบและความรู้ทั่วไป รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เรียนรู้มาและการมองโลกเป็นเฉพาะตัว ทำให้ผู้รับสารไม้อาจจะเข้าใจสารนั้นได้ครบถ้วน จึงเกิดความผิดพลาดในการรับทอดความหมาย ซึ่งสามารถป้องกันหรือทำให้ลดน้อยลงได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์ต้นฉบับอย่างถี่ถ้วนหรือการทดสอบงานแปล

ขั้นที่ 3 การถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล ผู้แปลต้องดูจุดมุ่งหมายเดิมของผู้เขียนต้นฉบับและกำหนดจุดมุ่งหมายของผู้แปลเองให้ชัดเจนก่อน และเลือกใช้ลักษณะการแปลที่เหมาะสมกับงานแปลของตน ซึ่งประกอบด้วย 1) การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) คือ การแปลที่ผู้แปลพยายามรักษาแนวทางการเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แนวทางที่ว่านี้หมายถึง คำระเบียบวิธีการเรียงคำ ระเบียบการจัดกลุ่มความหมายเข้าเป็นประโยค และการเรียงประโยคเข้าเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นตามลำดับและรวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอน สำนวน วิธีเขียน และ 2) การแปลแบบเอาความ (Free Translation) เป็นการแปลที่มุ่งเน้นความเข้าใจความหมายและปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับสารเป็นหลัก แนวทางที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดภาษาอาจจะแตกต่างไปจากแนวทางที่ใช้ในต้นฉบับ นอกจากนั้นการเรียงลำดับความคิดอาจจะไม่เหมือนกัน ประโยคหรือวลีใดที่กล่าวไว้เป็นอันดับต้น ๆ ในต้นฉบับ อาจถูกจัดให้อยู่ลำดับหลัง ๆ ในฉบับแปล การเปลี่ยนแนวทางให้ต่างจากต้นฉบับนี้มีความมุ่งหมายอยู่ประการเดียวคือ เพื่อให้งานแปลนี้สามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างแน่นอน ขจัดเหตุที่ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดพลาด

อย่างไรก็ตามทั้งการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความนั้นไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพราะเมื่อเราลงมือแปล เราจะต้องพิจารณาว่าบทแปลในช่วงนี้เราควรแปลในลักษณะการรักษาแนวทางการถ่ายทอดความหมายหรือเราจะให้ความสำคัญกับความหมายมากกว่ากัน

ขั้นที่ 4 การทดสอบงานแปล เพื่อดูว่างานแปลชิ้นนั้นสร้างผลตอบสนองในตัวผู้อ่านได้เทียบเคียงกับต้นฉบับหรือไม่ สิ่งที่ต้องทดสอบในฉบับแปลมีดังนี้ ความหมายถูกต้อง ระดับภาษามีความยากง่ายเหมาะสมรวมทั้งทำนองการเขียนและลักษณะของภาษาต้องเหมาะสมกับงานต้นฉบับ

สรุปได้ว่า ทั้งโนดา (1960) เซวง จันทรเขตต์ (2538) และสัญญาวี สายบัว (2540) ล้วนให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า การแปล คือการแทนที่ข้อความของภาษาหนึ่งด้วยข้อความที่เทียบเคียงกันได้ ในอีกภาษาหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับผลตอบสนองได้เท่าเทียมกับผู้อ่านต้นฉบับ นอกจากนี้กระบวนการแปลยังประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ในขั้นตอนการถ่ายทอด

ความหมายอาจจำแนกวิธีการหลัก ๆ ได้ 2 วิธี คือ การแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ สำหรับการแปลแบบตรงตัว จะเน้นการพยายามรักษาแนวทางการเสนอความคิดของต้นฉบับ ส่วนการแปลเอาความนั้น จะเน้นการปรับแนวทางการเสนอความคิดเพื่อมุ่งสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจ เนื้อหาจากต้นฉบับให้ได้มากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้แปลอาจประยุกต์ใช้วิธีการแปลทั้งสองประเภทนี้ในหลายระดับขึ้นอยู่กับประเภทของสารในต้นฉบับและความเหมาะสมในการใช้ภาษาฉบับแปล

หลักการปรับบทแปล

เนื่องด้วยการแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของสารในภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง แต่ในกระบวนการแปลนั้น เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาอันเกิดจากความแตกต่างของวัฒนธรรม และระบบโครงสร้างภาษาของทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล เหตุนี้งานแปลจึงต้องมีการปรับแต่งบ้าง เพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถสร้างอารมณ์และผลตอบสนองต่องานแปลได้ เทียบเคียงกับปฏิกิริยาของผู้อ่านต้นฉบับ โดยนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงหลักการปรับบทแปลไว้ดังนี้

เชวง จันทระเชตต์ (2538, 167-175) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปรับบทแปลว่า การปรับบทแปล คือ การปรับแต่งบทแปล โดยไม่ได้หมายความว่าถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขฉบับแปลให้ผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับ การปรับแต่งต้องอยู่ในขอบเขตจำกัด ผู้รับสารฉบับแปลยังคงได้ผลตอบสนองเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับผู้รับสารของต้นฉบับเดิม การปรับบทแปลนั้นสามารถแยกออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับคำ และระดับโครงสร้าง

การปรับบทแปลระดับคำ ผู้แปลอาจใช้วิธีเติมคำเพื่อเพิ่มน้ำหนักหรือเน้นความหมาย ไม่ให้ใจความห้วนฟุ้งดูกระด้าง หรือเพิ่มเสริมความให้ได้ใจความ โดยวิธีเติมคำนั้นมีหลายวิธี เช่น

- 1) การแทรกลงในคำแปล
- 2) การเติมคำบอกลักษณะประเภทหรือชนิด เช่น เติมคำ “ตัว” “ต้น” “ลูก” เพื่อบอกให้ทราบว่าเป็นคำนามจำพวก สัตว์ พืช หรือสิ่งของ
- 3) การเติมคำอธิบายในวงเล็บหลังคำ
- 4) การเติมคำอธิบายในรูปเชิงอรรถ
- 5) การเติมคำเพื่อให้เหมาะกับระดับภาษา

นอกจากนี้ ในบางครั้งผู้แปลยังอาจปรับบทแปลด้วยวิธีตัดคำ โดยเฉพาะคำที่เห็นว่าไม่เหมาะสมกับขอบเขตของประสบการณ์ของผู้รับสารฉบับแปล

การปรับบทแปลในระดับโครงสร้าง หมายถึง การปรับแต่งเสียง ระดับคำ ระดับประโยค ระดับที่สูงกว่ากลุ่มประโยค (ย่อหน้า) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ระดับเสียง ชื่อเฉพาะบุคคล สถานที่ภูมิศาสตร์ สถาบัน (ที่แปลไม่ได้) คำต่างๆที่ไม่มีคำแปล และจำเป็นต้องทับศัพท์ ผู้แปลต้องถ่ายทอดตามหลักเกณฑ์ของการถ่ายทอดตัวอักษร (Transliteration) ของทางราชการ สมาคมหรือหน่วยงานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ผู้แปลควรพิจารณาเลือกหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้วแต่ละกรณี และควรใช้หลักเกณฑ์ในการถ่ายทอดตัวอักษรในการแปลงานต้นฉบับเป็นมาตรฐานเดียวกันจนจบ

2) ระดับโครงสร้างคำ “คำ” ในภาษาอังกฤษมีการปรับเปลี่ยนรูปตามพจน์ กาล หรือชนิดของคำ ในโครงสร้างประโยค แต่ในภาษาไทยไม่มีปรับเปลี่ยนรูปผู้แปลจึงต้องมีการปรับแต่งโครงสร้างของคำให้เหมาะสมสอดคล้องกับสำนวนไทย เช่น Danger - ความอันตราย Dangerous - ซึ่งอันตราย Dangerously - ด้วยความอันตราย Endanger - ก่อให้เกิดอันตราย เป็นต้น

3) ระดับประโยค ผู้แปลอาจใช้วิธีเปลี่ยนประโยคให้เป็นวลี เปลี่ยนวลีให้เป็นประโยค เปลี่ยนโครงสร้างกรรมวากให้เป็นการตรวจวาก โดยการสลับตำแหน่งของประธานกับกรรมของประโยค เป็นต้น

4) ระดับที่สูงกว่าประโยค โดยส่วนใหญ่การปรับบทแปลในระดับนี้มักจะใช้ในการแปลแบบเอาความ โดยปกติการปรับแต่งกลุ่มประโยค ผู้แปลมักใช้คำเชื่อมความเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน อาจมีการสลับใจความบ้างเปลี่ยนการเรียงลำดับของประโยคบ้าง เพื่อสร้างความกลมกลืนไพเราะสละสลวย และมีลักษณะการใช้ภาษาแบบไทย แต่ทั้งนี้ผู้แปลจะปรับบทในระดับที่สูงกว่าประโยคเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

สัญญาวิ สายบัว (2540, หน้า 64-78) กล่าวว่า การปรับบทแปลไม่ใช่การที่ผู้แปลแก้ไขบทแปลตามความพอใจของผู้แปลให้ผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับเดิม แต่การปรับบทแปลนั้นผู้แปลควรทำได้ตามเงื่อนไขดังนี้

1. การปรับภาษาแปล ผู้แปลควรทำเมื่อต้องการให้บทแปลนั้นเข้าใจง่ายขึ้น โดยที่ผู้แปลอาจพิจารณาปรับโครงสร้างประโยค การสลับประโยค และการเรียงลำดับความคิดในย่อหน้าให้แตกต่างจากต้นฉบับหากทำให้ภาษาในบทแปลสละสลวยเป็นธรรมชาติของภาษาแปลมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้แปลไม่

ควรเปลี่ยนแปลงภาษา ไม่ว่าจะเป็นส่วนงานการเขียน (Style) หรือลักษณะการใช้ภาษา (Register) ของฉบับแปลตามความพอใจของผู้แปลเอง

2. การปรับบทภาษาแปลนั้น ผู้แปลควรตั้งคำนึงถึงจุดประสงค์หลักของการแปลเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้ภาษาบทแปลสื่อความหมายเทียบเคียงได้กับต้นฉบับ (Equivalent Meaning) หากผู้แปลพบว่าการรักษารูปแบบการนำเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ส่งผลให้ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายของงานต้นฉบับลงในฉบับแปลได้อย่างเต็มที่ถูกต้อง ผู้แปลควรพิจารณารักษาความหมายไว้ โดยปรับรูปแบบการแปลตามความเหมาะสม

สัญญาวิ สายบัว (2540) ยังได้เสนอว่า การปรับบทแปลนั้นกระทำได้ 2 ระดับคือ ระดับคำ และระดับโครงสร้างของภาษา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

การปรับบทแปลระดับคำ

ผู้แปลจะพิจารณาใช้การปรับบทแปลระดับคำเมื่อผู้แปลพบคำหรือสำนวนในต้นฉบับซึ่งไม่สามารถหาคำหรือสำนวนที่อ้างอิงถึงสิ่งเดียวกันในฉบับแปล โดยเสนอวิธีการแก้ปัญหา 5 วิธี ได้แก่

- 1) การเพิ่มคำอธิบาย โดยผู้แปลอาจแทรกลงไปในเรื่องเนื้อหา หรือเพิ่มคำอธิบายในรูปของ เชิงอรรถ
- 2) การปรับใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ซึ่งไม่สามารถหาคำศัพท์ที่เทียบเคียงได้ในภาษาฉบับแปล
- 3) การปรับใช้คำอ้างอิงความหมายที่กว้างกว่าคำในต้นฉบับ
- 4) การใช้ตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิด
- 5) การละไม่แปลคำหรือสำนวนซึ่งไม่มีความหมายในภาษาฉบับแปลและไม่สื่อความหมายสำคัญในต้นฉบับ ผู้แปลอาจละไม่แปลได้ แต่การละไม่แปลคำนั้นต้องพิจารณาว่าจะไม่ส่งผลให้บรรยากาศ อรรถรสและสาระสำคัญของต้นฉบับหายไป

การปรับบทแปลระดับโครงสร้าง

ผู้แปลพิจารณาใช้การปรับบทแปลระดับโครงสร้าง โดยมุ่งเน้นให้ลักษณะภาษาของแปลเหมาะสมเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษาของฉบับแปล โดยผู้แปลสามารถปรับบทแปลระดับโครงสร้างได้ 4 ระดับ ได้แก่

1) ระดับเสียง หรือ การถ่ายเสียง ผู้แปลควรใช้ตัวอักษรในภาษาฉบับแปลที่สามารถแทนเสียงที่ตรงหรือใกล้เคียงกับเสียงของคำในต้นฉบับให้ได้มากที่สุด

2) ระดับคำ ในแต่ละภาษานั้นโครงสร้างของคำย่อมมีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ซึ่งโครงสร้างคำที่ต่างกันนั้นมักจะเป็นปัญหาต่อการแปลซึ่งสามารถจำแนกความแตกต่างได้เป็น 2 ประการคือ

2.1) ความแตกต่างด้านคุณสมบัติและหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำในประโยค บางครั้งคำที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาในโครงสร้างประโยคภาษาไทยมีคุณสมบัติและหน้าที่ที่ต่างกับคำกริยาในภาษาอังกฤษ

2.2) ความแตกต่างด้านการสร้างคำด้วยหน่วยเสียงหรือหน่วยคำพิเศษเพื่อให้ความหมายเพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็นเพศ พจน์ กาล และความหมายอื่น ๆ

3) ระดับประโยค การปรับบทแปลระดับโครงสร้างประโยคหมายถึงรวมถึง

3.1) การปรับวิธีเรียงคำในประโยค ซึ่งหมายถึงรวมถึง การสลับการเรียงคำประธาน กริยากรรม กริยาวิเศษณ์ เป็นต้น รวมถึงสลับการนำเสนอความคิดก่อนหลัง

3.2) การปรับวลีเป็นประโยคและประโยคเป็นวลี

3.3) การปรับใช้โครงสร้างกรรตุจากแทนกรรมจาก

3.4) การเพิ่มคำในประโยค

3.5) การละไม่แปลคำในประโยค

4) การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค หมายถึงการปรับสำนวนการเขียนการเรียงลำดับกลุ่มการนำเสนอความคิด วิธีการเรียงประโยคให้แตกต่างไปจากต้นฉบับ ในบางครั้งผู้แปลอาจสลับลำดับของย่อหน้าหรือยุบรวมย่อหน้าในต้นฉบับเหลือเพียงย่อหน้าเดียวในฉบับแปลก็เป็นได้ ทั้งนี้ผู้แปลจะพิจารณาใช้การปรับบทแปลระดับโครงสร้างเมื่อเห็นว่า การปรับบทแปลในระดับที่สูงกว่าประโยคนั้นไม่ทำให้ความหมายสำคัญของต้นฉบับนั้นเปลี่ยนไป

ลาร์สัน (Larson, 1998) กล่าวถึงแนวทางของการแปลว่าแนวทางการแปลนั้นมีทั้งการแปลตรงตัว (Literal Translation) การแปลปรับ (Modified Literal Translation) และการแปลแบบสำนวนเป็นธรรมชาติ (Idiomatic Translation) การแปลตรงตัว หมายถึงการแปลคำต่อคำโดยรักษารูปแบบรวมทั้ง

ไวยากรณ์เดิมของภาษาต้นฉบับไว้ ซึ่งแนวทางการแปลประเภทนี้มักจะใช้เพื่อการวิเคราะห์ภาษาในการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะทางภาษาศาสตร์เช่น คำแปลตรงตัวของ Black sheep ก็คือ “ดำแกะ” แต่การแปลตรงตัวแบบนี้ย่อมไม่เป็นที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความหมาย ดังนั้นผู้แปลจึงต้องมีการปรับเช่น การปรับตำแหน่งของคำหรือการเพิ่มเติมลักษณะทางไวยากรณ์เข้าไปเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนขึ้น เช่น Black sheep ควรแปลว่า “แกะดำ” แต่ในการแปลที่ดั่งนั้นผู้แปลต้องแปลให้ได้สำนวนที่เป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปลในบางครั้งผู้แปลอาจใช้การแปลแบบสำนวนเป็นธรรมชาติดั่งนั้นสำนวนที่เป็นธรรมชาติของ “แกะดำ” อาจเป็น “ไอ้ลูกนอกคอก” ก็เป็นไปได้ จะได้เห็นว่าคุณมุ่งหมายของการแปลนอกจากผู้แปลต้องการถ่ายทอดความหมายให้แม่นยำแล้ว ยังต้องใช้ภาษาแปลได้อย่างสละสลวยเป็นธรรมชาติตามที่เจ้าของภาษาใช้จนผู้อ่านไม่ทราบว่าเป็นภาษาที่แปลมา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแปลสารจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งนั้น ภูมิหลังทางประสบการณ์ของผู้รับสารของฉบับแปลและผู้ส่งสารในภาษาต้นฉบับนั้นแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะภาษา ทัศนคติ และความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม ของทั้งสองฝ่ายนั้นแตกต่างกันทั้งนี้เพื่อให้การรับสารของผู้อ่านฉบับแปลเกิดสัมฤทธิ์ผล ผู้แปลควรปรับแต่งฉบับแปลให้เหมาะสมหรือทับซ้อนกับภูมิหลังทางประสบการณ์ของผู้รับสารให้มากที่สุด

คำทดแทนทางวัฒนธรรมกับการแปล

พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ (2555) ได้เสนอแนวคิดอีกแนวคิดหนึ่งซึ่งคล้ายกับ “การปรับบทแปล” แต่มุ่งเน้นไปที่คำซึ่งเป็นปัญหาทางวัฒนธรรมต่อผู้อ่านซึ่งอยู่ต่างวัฒนธรรมกับผู้เขียนต้นฉบับเป็นหลัก โดยเสนอว่าการแปลนั้นนับเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประยุกต์ใช้ “คำทดแทนทางวัฒนธรรม” กล่าวคือ คำที่ใช้บอกความคิด สิ่งของ สถานที่ บุคคล และ สำนวนในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับซึ่งเมื่อแปลออกเป็นอีกภาษาหนึ่งนั้นผู้แปลต้องการถ่ายทอดความหมายให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับเลือกที่จะใช้คำแปลที่ใช้เรียกความคิด สิ่งของ สถานที่ บุคคล หรือสำนวนที่ใช้กันอยู่ในภาษาแปลมาแทนคำแปลตรงตัว ซึ่งคำแปลดังกล่าวนั้นอาจไม่สามารถถ่ายทอดได้ชัดเจน เช่น ผู้แปลถ่ายทอด “Casanova” (ชื่อของตัวละครเอกในนิยายที่มีพฤติกรรมเจ้าชู้) ว่าขุนแผน แปล “corner stone” ว่าเสาเอก แปล “Oh my god!” ว่า คุณพระ! หรือแปล victim ว่าแพะรับบาป เป็นต้น

การแปลโดยการประยุกต์ใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมนั้น ผู้แปลมักใช้ในกรณีที่ต้องการให้ภาษาฉบับแปลดูเป็นธรรมชาติ ทั้งยังมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพ การประยุกต์ใช้คำทดแทนทาง

วัฒนธรรมในการเปลี่ยนนับเป็นการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์นอกเหนือจากการพยายามถ่ายทอดความหมายให้ตรงกับภาษาต้นฉบับ แต่ทั้งนี้การประยุกต์ใช้คำทดแทนทางวัฒนธรรมก็ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในกรณีที่คำทดแทนมีลักษณะแตกต่างจากต้นฉบับมาก ก็อาจทำให้ผู้อ่านงานแปลเกิดการเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงหรือจุดมุ่งหมายของต้นฉบับได้ ซึ่งเป็นเหตุให้ Larson (1998) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมกับการแปลควรเป็นตัวเลือกสุดท้ายและกระทำโดยพิจารณาให้ดีที่สุด

ทฤษฎีอรรถศาสตร์กับการแปล

นักวิชาการทางอรรถศาสตร์หรือวิชาที่ว่าภาษาและความหมาย (Semantics) ได้ให้คำจำกัดความไว้จำนวนมาก อาทิ

แคทซ์ (Katz, 1972) กล่าวว่า อรรถศาสตร์คือการศึกษาคำความหมายของภาษาที่ปรากฏในข้อความที่เป็นเนื้อหาเท่านั้น โดยแยกออกจากการศึกษาโครงสร้างของภาษาและการออกเสียง ในขณะที่เบลล์ (Bell, 1991) กล่าวว่า ภาษาเป็นโครงสร้างที่มีแนวทางซึ่งเรียกว่า “รหัส” ที่ประกอบด้วยหน่วยต่าง ๆ รวมกันขึ้นเพื่อแสดงความหมายและในขณะที่เดียวกันภาษาก็จะมีระบบของการสื่อความหมายในแนวทางที่ผ่าน รหัสเหล่านี้เพื่อหมายถึงสิ่งต่าง ๆ จนเกิดเป็นการสื่อสารที่มีคุณค่าคือเข้าใจตรงกันได้

ลาร์สัน (Larson, 1998) แสดงทฤษฎีทางความหมายว่ามีสองระดับคือ ระดับโครงสร้างลึกและระดับโครงสร้างผิว โครงสร้างลึกก็คือความหมายที่ต้องการจะสื่อหรือความหมายที่แท้จริง ส่วนโครงสร้างผิวคือแนวทางการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับความหมาย จุดประสงค์ และสถานการณ์ เช่น เมื่อเราหิว น้ำ และต้องการขอน้ำดื่ม นั่นก็คือโครงสร้างลึก เราอาจพูดโครงสร้างผิวได้หลายแนวทางเป็น อาทิ

“หิวจัง ขอน้ำกินหน่อย”

“ขอน้ำหน่อย คอแห้งแล้ว” หรือ

“ขอกินน้ำหน่อย หิวน้ำ”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าทุกสำนวนล้วนมีความหมายตามโครงสร้างลึกและโครงสร้างผิว กล่าวคือผู้พูดสามารถพูดได้หลายแบบตามแต่จะเห็นเหมาะสม ดังนั้นการสื่อความหมายจึงรวมไปถึงการเลือกใช้ภาษาตามสถานการณ์ เช่น ต้องการถาม บอกเล่า แสดงความโกรธ แสดงความพอใจ ก็ผู้พูดจะเลือกแสดงสถานการณ์เหล่านี้ควบคู่ไปกับการเลือกใช้คำและโครงสร้างประโยคที่เหมาะสม

หน่วยทางอรรถศาสตร์

ลาร์สัน (Larson, 1998) แบ่งชั้นของอรรถศาสตร์ออกเป็น สรรพสิ่ง อันได้แก่สิ่งมีชีวิตที่เป็นธรรมชาติ ที่เหนือธรรมชาติ และสิ่งที่ไม่มีชีวิต รวมถึงเหตุการณ์ การขยายความ อาจเป็นในแง่ของคุณภาพและปริมาณของสรรพสิ่ง หรือเหตุการณ์ เช่น ยาว หนา นุ่ม อย่างช้า ๆ เล็กน้อย และทุกอย่าง ความสัมพันธ์ (Relations) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทางอรรถศาสตร์ที่กล่าวมา ข้างต้น เช่น กับ โดย เพราะว่า ตั้งแต่ และ ดังนั้น หลังจาก

ซึ่งจากแนวคิดข้างต้นอาจกล่าวตีความได้ว่าหน่วยของอรรถศาสตร์ ที่หมายถึงสรรพสิ่งนั้นก็คือ คำนามและคำสรรพนาม เหตุการณ์คือคำกริยา การขยายความคือคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์ ความสัมพันธ์คือคำเชื่อม คำบุพบทและคำที่แสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์อื่นๆ

นักวิชาการท่านอื่น ๆ เช่น ฟรอมคิน และ รอดแมน (Fromkin and Rodman, 1993) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาต้องรวมถึง การเรียนรู้ความหมายของเสียงที่ต่อเนื่องกันซึ่งความหมายของเสียงเหล่านี้มีการตกลงร่วมกันในหมู่เจ้าของภาษาไว้แล้ว อรรถศาสตร์คือวิชาที่ว่าด้วยความหมายของภาษาตั้งแต่ระดับ คำ วลี และประโยคดังนั้นอรรถศาสตร์จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแปล เพราะการแปลก็คือขั้นตอนในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั่นเอง

วัฒนธรรมกับการแปล

ทูรี (Toury, 2000) แสดงความเห็นไว้ว่าการแปลเป็นกิจกรรมที่จำต้องเกี่ยวข้องกันอย่างน้อยสอง วัฒนธรรมและสองภาษา ซึ่งในแต่ละภาษาย่อมมีระบบของค่านิยมแฝงอยู่ “ค่านิยม” คือ การใช้ภาษาในวัฒนธรรมหนึ่งย่อมถูกใช้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะและเป็นที่ยอมรับของคนในวัฒนธรรมนั้น ดังนั้น การแปลเป็นอีกภาษาหนึ่งในอีกวัฒนธรรมหนึ่งจึงต้องเป็นไปตามระบบของวัฒนธรรมนั้น และถูกตีความ ค่านิยมของวัฒนธรรมนั้น ๆ

ภาษาและวัฒนธรรม

ธีริเวนี (Thriveni, 2002) ให้ความเห็นไว้ว่าภาษาไม่สามารถแยกออกได้จากวัฒนธรรม ผู้แปล จะต้องเข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและยังต้องถ่องแท้ในวัฒนธรรมของภาษาที่ตนแปล ผู้แปลต้องเข้าใจว่าภาษาหนึ่งอาจไม่สามารถถ่ายทอดสู่อีกภาษาหนึ่งได้ทั้งหมด เพราะความหมายที่

ภาษาต้นฉบับต้องการจะถ่ายทอดอยู่ในกรอบของภาษาศาสตร์เชิงสังคมของภาษาต้นฉบับ แต่ผู้แปลจะต้องนำมาถ่ายทอดลงเป็นภาษาแปลซึ่งอยู่ในกรอบของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากกรอบของภาษาต้นฉบับ ดังนั้นหน้าที่ของผู้แปลจึงต้องปรับให้สิ่งที่ต่างกันนั้นเข้ามาใกล้เคียงกันที่สุด

ลาร์สัน (Larson, 1998) กล่าวว่าไม่มีงานแปลใดเป็นงานแปลที่ดีที่สุดเพราะแต่ละงานแปลย่อมต้องมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ นั่นก็คือวัฒนธรรมและลักษณะของภาษาศาสตร์เชิงสังคมของทั้งสองภาษา หน้าที่ของผู้แปลก็ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องของภาษาต้นฉบับและภาษาแปลให้มากที่สุดและต้องพยายามปรับงานแปลของตนให้สอดคล้องเพื่อการสื่อความหมายตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนต้นฉบับ

สอดคล้องกับนิวมาร์ค (Newmark, 1988) ซึ่งนิยามวัฒนธรรมว่าเป็นวิถีชีวิตและการแสดงออกตามวิถีชีวิต ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะของชุมชนซึ่งใช้ภาษาเดียวกัน นิวมาร์ค (Newmark, 1988) ยังกล่าวเสริมอีกว่าแต่ละชุมชนภาษาหนึ่งก็จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปจากอีกชุมชนภาษาหนึ่ง

ดีนาวาร์ (Denoun, 2000) ชี้ให้เห็นประเด็นทางด้านการแปลและวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นการรวบรวมเอาประสบการณ์ที่ซับซ้อนเข้าไว้ด้วยกันและควบคุมการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ที่ซับซ้อนนี้หมายรวมถึงประวัติศาสตร์ โครงสร้างของสังคม ศาสนา ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ ตลอดจนการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังนั้นในการแปล ผู้แปลต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ทางสังคม ในบางสังคมเช่น จีนและไทยครอบครัวจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยญาติพี่น้อง ดังนั้นจึงต้องมีคำที่ใช้เรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์ของระดับญาติในครอบครัวมากกว่าภาษาตะวันตก ซึ่งมีได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ระบบการใช้คำสรรพนามในภาษาอังกฤษจึงไม่เพียงพอที่จะแสดงความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาษาตะวันออกเช่นไทย จีนจึงต้องมีคำเรียกขาน (Address Terms) มาใช้นอกเหนือไปจากการใช้สรรพนาม (Pronouns) ของภาษาอังกฤษ

2. ความเป็นทางการ (Formalities) คำบางคำอาจแปลได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับบริบทในภาษาไทย คำว่า “Thank you” อาจแปลได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับการขอบคุณนั้นใช้ในสถานการณ์ใด ถ้าเป็นเรื่องสำคัญ อาจแปลว่า “ขอบพระคุณอย่างยิ่ง” ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยและพูดกับผู้ที่อ่อนวัยหรือมีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า อาจแปลว่า “ขอบใจ”

3. การแต่งกาย เครื่องประดับและอาหาร (Dress, Ornaments, Food, and Values) อาจก่อปัญหาในการแปล อาหารบางอย่างที่แตกต่างจากชาติอื่นมากๆ และรสชาติของอาหารที่ต่างนี้อาจไม่สามารถหาคำแปลที่ดีพอจนทำให้ผู้ที่ไม่เคยลิ้มรส เข้าใจความหมายได้อย่างถ่องแท้

4. ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ (Customs and Traditions) ส่วนของวัฒนธรรมเช่น การฉลองพิธีแต่งงาน การแต่งงาน งานศพและประเพณีอื่น ๆ ต่างกันไปตามวัฒนธรรม การแปลตรงตัวหรือแปลเฉพาะแนวทาง (Form) ของประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดภาพพจน์และความเข้าใจได้ครบถ้วน

5. ความเชื่อและความรู้สึก (Beliefs and Feelings) สีขาวอาจแสดงความบริสุทธิ์ และสีดำแสดงความชั่วร้ายในบางวัฒนธรรม แต่ในบางวัฒนธรรมก็อาจไม่ได้หมายความว่าเช่นนี้เสมอไป ความคิดเกี่ยวกับความดีและความชั่ว ตลอดจนสิ่งที่ดีและเลวก็แตกต่างกัน แม้แต่สัตว์แต่ละชนิดก็มีความหมายต่างกันได้ตามวัฒนธรรม เช่น หมู อาจเป็นสัญลักษณ์ของความตระกะ ไร้ศีลธรรม ขี้เมาไร้บ้าน ผิดประเวณี หรือความร่ำรวย ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่หลากหลายกัน

6. ศาสนา ความลึกลับ ตำนาน (Religions, Myths, and Legends) ล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรม เมื่อต้องแปลเรื่องทีละเอียดอ่อนเหล่านี้ ผู้แปลต้องค้นคว้าประกอบการแปลและต้องตั้งใจตีความหมายเป็นพิเศษ

7. องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (Geographical and Environmental Elements) ชาติทะเลทรายมีคำเรียกชนิดของทรายมากมายหลายคำ ซึ่งชาติอื่นอาจไม่เห็นความแตกต่างของทรายเหล่านี้ เพราะไม่ใช่องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์หลักในชีวิตของตน ในภาษาไทยมีคำเรียกช้างหลายคำเนื่องจากเป็นสัตว์สำคัญของชาติแต่สำหรับชาติอื่น ๆ แล้ว ช้างก็คือสัตว์ชนิดหนึ่งเท่านั้น จึงไม่ต้องมีคำเรียกหลายคำเหมือนในภาษาไทย

จะเห็นว่าการแปลสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อนการมีเพียงความรู้ทางภาษา คำศัพท์ และกฎไวยากรณ์ ย่อมไม่เพียงพอสำหรับการถ่ายทอดความหมายและวัฒนธรรม ผู้แปลจำเป็นต้องเรียนรู้ค่านิยมและทำความเข้าใจสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากภาษาซึ่งก็ได้แก่วัฒนธรรมและแง่มุมอื่น ๆ ของภาษาด้วย

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ซาโมวาร, พอตเตอร์ และสเตฟานี (Samovar, Potter & Stefani, 1998) กล่าวว่า การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เราจำเป็นต้องรู้มากกว่าสัญลักษณ์ในรูปคำของภาษานั้น เราต้องรู้จักของการใช้คำเหล่านี้ในแง่มุมมองที่ผลกระทบต่อวิธีที่บุคคลที่เป็นเจ้าของภาษานั้นมองโลก ทั้งนี้เพราะแง่มุมและวิธีการมองโลกจะถูกควบคุมด้วยวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับการใช้ภาษาและการดำเนินชีวิตของแต่ละวัฒนธรรม ภาษาจึงเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเป็นจริงในสังคมนั้น ๆ ในการแปลซึ่งนับเป็นรูปแบบของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้แปลจึงต้องตระหนักว่าความหมายของคำขึ้นอยู่กับความรู้ภูมิหลังของแต่ละคนในกลุ่มวัฒนธรรม ในการแปลซึ่งอาจประสบปัญหาในการหาคำแปลที่มีความหมายเท่าเทียมกับต้นฉบับว่าซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจาก 1) คำหนึ่งคำมีหลายความหมาย 2) คำที่เกี่ยวข้องโดยตรงวัฒนธรรมผู้แปลไม่สามารถหาคำแปลที่ตรงตามความหมายที่แท้จริงได้ 3) การแปลตรงตัวอาจไม่มีประโยชน์เมื่อถูกตีความจากวัฒนธรรมของต้นฉบับ และ 4) ผู้แปลขาดความรู้ภูมิหลังและความเข้าใจที่จำเป็นในการแปล

วจนปฏิบัติศาสตร์กับการแปล

กฤษดาพรรณ หงศ์ดารมภ์ และคณะ (2551) กล่าวว่า “วจนปฏิบัติศาสตร์” หมายถึง การใช้ภาษาในเชิงปฏิบัติซึ่งอาจรวมทั้งการพูด การฟังและการเขียน ศาสตร์นี้ให้ความสนใจการปฏิบัติหรือการใช้ภาษาในสังคมของคนกลุ่มหนึ่งในโอกาสต่าง ๆ ตามแบบที่ปฏิบัติอยู่จริงโดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางภาษาที่มีอยู่ และไม่ระบุว่าถูกต้องตามกฎเกณฑ์หรือไม่โดยมีความเชื่อว่าภาษายังคงใช้อยู่ในสังคมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตราบใดที่การใช้ภาษานั้นๆสามารถสื่อความหมายหรือให้ผลทางความหมายเหมาะสมตามจุดประสงค์ของผู้ใช้ภาษา ดังนั้นการวิเคราะห์การแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น เป็นแง่มุมหนึ่งของการใช้ภาษาไทยในลักษณะของการแปล ซึ่งอาจแตกต่างจากภาษาไทยปกติที่เราใช้อยู่ทั้งนี้เพราะภาษาแปลอาจมีลักษณะของภาษาอังกฤษที่แทรกแซมมาในภาษาไทยมากกว่าภาษาไทยปกติที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นแนวคิดของทั้งนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้กล่าวถึงหลักการทั่วไปของการแปล ต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวเนื่องกับคำอุทานของทั้งนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำอุทาน

สำหรับการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานที่ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับรายงานฉบับนี้นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานในภาษาต่างประเทศ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานในภาษาไทย โดยมีรายละเอียดซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานในภาษาต่างประเทศ

อเมกา (Ameka, 1992: 101-118) ให้คำจำกัดความและกล่าวถึงการแบ่งประเภทของคำอุทาน ซึ่งเป็นการสังเคราะห์จากงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งได้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ โดย อเมกา แบ่งประเภทของคำอุทานออกเป็น 2 ประเภทใหญ่และให้คำจำกัดความไว้ว่า

1. คำอุทานแท้ (Primary Interjection) หมายถึง คำอุทานที่เป็นคำ ๆ เดียวที่ใช้ประกอบท่าทางเพื่อแสดงภาวะทางจิตใจของผู้พูดตลอดจนทัศนคติหรือการตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งสามารถใช้เป็นคำพูดได้ด้วยตนเองและเป็นอิสระจากคำประเภทอื่นในประโยค อีกทั้งคำอุทานแท้ยังสามารถใช้ร่วมกับคำพูดอื่นในประโยคได้

ลักษณะที่สำคัญของคำอุทานแท้ คือ คำอุทานแท้จะมีลักษณะหน่วยเสียงและลักษณะหน่วยคำที่ไม่เป็นไปตามกฎของภาษา คำอุทานบางคำอาจเกิดจากเสียงที่ผู้พูดสร้างขึ้นเองหรือเป็นเสียงที่ไม่พบในภาษาปกติ เช่น คำอุทาน “sh!” (บอกให้เงียบเสียง) ซึ่งเป็นคำที่ไม่มีเสียงสระ จึงไม่จัดเป็นคำในภาษาปกติ การที่คำอุทานมีลักษณะหน่วยเสียงที่ไม่เป็นไปตามกฎของภาษาจึงทำให้คำอุทานบางคำมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำที่เป็นเสียงเฉพาะตัวซึ่งแต่ละบุคคลใช้ (Ideophone) จึงได้กำหนดให้คำเลียนเสียงธรรมชาติและคำที่เป็นเสียงเฉพาะตัวเป็นกลุ่มย่อยของคำอุทาน แต่คำทั้งสามคำนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป คือ คำเลียนเสียงธรรมชาติจะไม่ใช้เพื่อแสดงสภาวะทางจิตใจของผู้พูด ส่วนคำที่เป็นการเลียนเสียงเฉพาะตัวจะไม่สามารถใช้เป็นคำพูดได้ด้วยตัวเอง ในขณะที่คำอุทานสามารถใช้เป็นคำพูดหรือมีความหมายได้ด้วยตัวเอง และเมื่อพิจารณาลักษณะหน่วยคำของคำอุทานแท้จะพบว่า คำอุทานแท้จะไม่มีการผันไปตามบุรุษและพจน์ หรือทำให้หน้าที่ของรากคำเปลี่ยนไป แม้ว่าคำอุทานดังกล่าวจะเกิดจากคำกริยาก็ตาม ไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ก็ตาม

นอกจากนั้น อเมกา (Ameka, 1992: 101-118) ยังกล่าวด้วยว่า คำอุทานแท้นั้นผู้พูดจะใช้ตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นเองในทันทีและไม่มีการคาดหวังปฏิกิริยา

การตอบสนองใด ๆ จากผู้ฟัง จึงได้จัดคำอุทานเป็นชนิดย่อยของคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของคำอุทานคือ คำอุทานสามารถใช้แสดงทัศนคติต่าง ๆ ของผู้พูดและมีความหมายแตกต่างกันขึ้นกับบริบทแวดล้อมของคำ จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น คำอุทานแท้จึงได้แก่ คำที่ใช้แสดงความรู้สึกดั้งเดิมของมนุษย์ เช่น Ugh, phew, oh, ah, ouch เป็นต้น

2. คำอุทานเสริม (Secondary Interjection) หมายถึง คำทั่วไปที่มีความหมายในตัวเองและทำหน้าที่เป็นคำประเภทรูปอื่นได้ ซึ่งคำดังกล่าวจะนับเป็นคำอุทานเสริมเมื่อคำ ๆ นั้น สามารถใช้เป็นคำพูดได้ด้วยตัวเอง และใช้แสดงภาวะทางจิตใจ ทัศนคติหรือการกระทำที่เกิดจากจิตใจของผู้พูด คำอุทานประเภทนี้จะรวมถึง คำที่ใช้ร้องเตือนภัย หรือ คำที่เรียกร้องความสนใจ เช่น Help! Fire! Careful! คำสวดสาบานหรือคำต้องห้าม เช่น Hell! Heaven! Christ! และคำที่ใช้แสดงความรู้สึกอื่น ๆ เช่น Shame! Bother! Drats! เป็นต้น

ทั้งนี้นอกจากคำอุทานจะเป็นคำที่เกิดจากคำ ๆ เดียว หรือคำทั่วไปที่มีความหมายในตัวเองแต่ใช้ทำหน้าที่เป็นคำอุทานแล้ว คำอุทานยังเกิดจากการนำเอาคำที่มีหลายหน่วยคำมารวมเป็นคำๆเดียว เช่น คำอุทาน Goddamnit! ซึ่งเรียกว่าคำอุทานซ้อน (Complex Interjection) หรือการนำเอาคำต่างชนิดกันมาใช้ร่วมกัน หรือ การนำวลี ซึ่งเป็นคำพูดอิสระและใช้อ้างอิงภาวะทางจิตใจของผู้พูดมาทำหน้าที่เป็นคำอุทาน เช่น Bloody hell!, Dear me!, My Goodness!, Thank God! ซึ่ง อเมกา จะเรียกคำอุทานประเภทนี้ว่า คำอุทานวลี และเมื่อพิจารณาจากหน้าที่และความหมายของคำที่ใช้ในการสื่อสารแล้ว อเมกา จึงได้แบ่งคำอุทานออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) คำอุทานที่ใช้ประกอบท่าทางเพื่อแสดงภาวะทางจิตใจของผู้พูด (Expressive Interjection) 2) คำอุทานที่ใช้แสดงอารมณ์หรือความรู้สึก (Emotive Interjection) 3) คำอุทานที่ใช้แสดงการรับรู้หรือการเข้าใจ (Cognitive Interjection) 4) คำอุทานที่ใช้แสดงความรู้สึกของผู้พูดโดยตรง (Conative Interjection) โดยผู้พูดมักจะใช้คำอุทานประเภทนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารสร้างผลตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ และ 5) คำอุทานที่ใช้แสดงอาการตอบรับในเรื่องที่กำลังพูดคุยกันอยู่นั้น (Phatic Interjection) โดยผู้พูดหรือผู้ส่งสารจะใช้คำอุทานประเภทนี้เพื่อทำให้การพูดคุยนั้นเกิดความต่อเนื่อง

อเมกา (Ameka, 1992: 101-118) เสนอว่า ในการจัดประเภทของคำอุทานนั้นผู้ศึกษาควรจะต้องพิจารณาจากหน้าที่หลักและความหมายของคำอุทานนั้น ๆ เป็นสำคัญ เพราะคำอุทานคำหนึ่งนั้นอาจสามารถจัดประเภทได้หลายประเภทและทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น คำอุทานที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอาการตอบรับบางครั้งคำอุทานดังกล่าวยังสามารถจัดกลุ่มเป็นคำอุทานที่ใช้แสดงอาการรับรู้ได้ ถ้าผู้พูดหรือผู้ส่งสารใช้คำนั้น ๆ เพื่อแสดงอาการรับรู้หรือเข้าใจต่อเรื่องที่กำลังพูดคุยนั้น หรือ เป็นคำลงท้าย

ประโยคคำถาม เช่น eh! หรือ huh! ซึ่งจะทำหน้าที่เดียวกับคำ question tag เช่น right?, don't you think ?, isn't it ? เป็นต้นดังนั้นในการวิเคราะห์หน้าที่ของคำอุทานเพื่อหาความหมายที่แท้จริง จึงจำเป็นต้องแยกหน้าที่และประเภทของคำอุทานออกจากคำประเภทอื่นให้ได้เสียก่อน

เวียซบิคคา (Wierzbicka, 1992: 159-196) เสนอความหมายของคำอุทานว่า คำอุทาน คือ คำที่ใช้แสดงสภาพทางจิตใจหรืออารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดและมีลักษณะคือ คำอุทานสามารถใช้เป็นถ้อยคำได้โดยลำพัง ทั้งยังสื่อความหมายที่สามารถกำหนดได้ (Specifiable Meaning) คำอุทานจะไม่มี ความหมายตามตัว แม้จะมีรูปหรือเสียงพ้องกับคำศัพท์ทั่ว ๆ ไป และที่สำคัญที่สุดกล่าวคือคำอุทาน จะต้องเป็นคำที่สื่อให้เห็นสภาวะหรืออาการทางจิตใจในช่วงขณะปัจจุบันของผู้พูดหรือผู้ส่งสาร คำอุทาน หมายถึงคำที่ใช้แสดงภาวะทางจิตใจของผู้พูด ดังนั้นในการแบ่งประเภทของคำอุทาน เราควรพิจารณา สภาพทางจิตใจของผู้พูด ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) คำอุทานที่ใช้แสดงความรู้สึกของผู้พูด (Emotive Interjection) 2) คำอุทานที่ใช้แสดงความปรารถนาหรือความต้องการของผู้พูด (Volitive Interjection) และ 3) คำอุทานที่ใช้แสดงการรับรู้หรือความเข้าใจของผู้พูด (Cognitive Interjection)

คำอุทานมีลักษณะเหมือนกับคำประเภทอื่นๆ กล่าวคือคำอุทานมีความหมายในตัวเอง ซึ่งเราสามารถหาความหมายของคำเหล่านั้นได้ด้วยวิธีการทางอรรถศาสตร์ (Semantics) วิธีการนี้จะช่วยให้เราสามารถอธิบายขอบเขตในการใช้คำอุทานนั้น ๆ ได้ และในการตีความความหมายของคำอุทานนั้น การวิเคราะห์บริบทและน้ำเสียงของคำอุทานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคำอุทานหนึ่งคำสามารถสื่อความรู้สึกที่แตกต่างกันได้มากมาย เช่น คำอุทาน Oy! ในภาษายิดดิช(Yiddish) สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ถึง 29 ความรู้สึก เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกันเขายังชี้ให้เห็นว่าคำอุทานมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละภาษา แต่ละสังคม และแต่ละวัฒนธรรม คำอุทานนับเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละวัฒนธรรม โดยจะเห็นได้ชัดจากสังคมที่มีการแสดงออกของอารมณ์อย่างชัดเจน เราจะพบได้ว่าสังคมนั้นจะมีคำอุทานเป็นจำนวนมาก ดังนั้นคำอุทานจึงเป็นเรื่องที่ควรเรียนรู้ และยังเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละภาษาซึ่งควรจะมีการศึกษาเชิงลึกต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำอุทานในภาษาไทย

หลังจากที่ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอุทาน ผู้วิจัยพบว่านักวิชาการจำนวนมากซึ่งได้แก่ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 310) วิจิตร ขอนยาง (2542: 176) อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2539: 119) พระยาอุปกิต-

ศิลปสาร (2538: 109) กำชัย ทองหล่อ (2533: 285) นิตยา กาญจนวรรณและคณะ (2533: 89) ประสงค์ พวงแก้ว และ นันทพร พวงแก้ว (2530: 28) บรรจบ พันธเมธา (2530: 221) และ เพ็ญพิมพ์ วงษ์รัตน์ (2521: 29) ล้วนให้คำนิยามที่สอดคล้องกันว่า คำอุทาน คือ คำที่ผู้พูดเปล่งออกมา ไม่มี ความหมายแต่สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแสดงท่าทีหรือความต้องการต่อสิ่ง ต่าง ๆ รอบข้างหรือเป็นคำที่ใช้ต่อถ้อยคำเสริมบทให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานในภาษาไทยที่ผู้วิจัยนำมาทบทวนเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับคำจำกัดความของคำอุทาน และการแบ่งประเภทของคำอุทานในภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 310) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำอุทานในภาษาไทยว่า คำอุทานบอก อากาการมักใช้เสียงตัว อ ฮ ห มากกว่าเสียงอื่น ๆ ทั้งนี้อาจจะสันนิษฐานได้ว่าเสียง อ ฮ ห เป็นเสียงที่เปล่ง ออกมาได้ง่ายตามธรรมชาติ เมื่อมนุษย์มีความตื่นเต้นและต้องการแสดงออกในทันที มนุษย์จึงมักจะใช้ เสียงธรรมชาติเหล่านี้ก่อนเสียงอื่น ๆ เช่น โอ เอ เอ๊ะ โอ๊ย อ้อ อ้อ อึ้ง อือ อือ หือ หือ หือ เฮอ เอ้อ ฯลฯ คำอุทานเหล่านี้มักจะใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับไว้ด้วย

นอกจากนี้คำอุทานที่ใช้แทรกระหว่างถ้อยคำเพื่อให้ถ้อยคำสละสลวยนั้นมักจะใช้ในคำประพันธ์ ต่าง ๆ เช่น อ้า โอ้ เอย แอ เฮย แล นา นอ ฯลฯ แต่เดิมคำเหล่านี้ก็มีลักษณะตามที่ได้กล่าวข้างต้น แต่เมื่อ นำไปใช้ในคำประพันธ์ก็มีการเปลี่ยนแปลงรูปวรรณยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับฉันทลักษณ์มากขึ้น

วิจิตร ขอนยาง (2542: 176-177) ได้แบ่งประเภทของคำอุทานออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1) คำอุทานบอกอาการคือ คำอุทานที่เปล่งออกมาเพื่อให้ทราบอาการต่างๆของผู้พูด มี 2 ประเภท คือ ใช้บอกอาการหรือบอกความรู้สึกต่างๆ ในขณะที่ผู้พูดกำลังพูดจาหรือสนทนากันเช่น “โธ่! ทำไมจึงเงรเช่นนั้น” “วะ! บอกแล้วยังไม่เชื่ออีก” และ “โธ้ย! เจ็บขาเหลือเกิน” หรือใช้แทรกตรงกลาง เพื่อให้ถ้อยคำนั้น มีความไพเราะ สละสลวยยิ่งขึ้น ได้แก่คำว่า โอ้ อ้า แอ เฮย แล อา นอ เช่น โฉมนางผู้ งามแท้โอ้แม่สุดาตวง

2) คำอุทานเสริมบท คือคำอุทานที่ใช้เป็นคำสร้อยหรือคำเสริมบทต่างๆเพื่อให้มีจำนวนคำ ครบถ้วนตามต้องการ หรือเพื่อสร้างความกระชับหรือสละสลวย คำอุทานเสริมบทสามารถแยกออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

2.1 คำอุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำสร้อย คือคำอุทานที่ใช้เป็นคำสร้อยใน โคลงร่ายหรือ เป็นคำลงท้ายในบทประพันธ์เพื่อแสดงว่าข้อความนั้นมีจำนวนพยางค์ครบถ้วนตามฉันทลักษณ์ เช่น

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง	อันใดที่เอ๋ย
เสียงย่อมยอศใคร	ทั่วหล้า
สองเมื่อที่หลับไหล	ลืมนั้น ฤาพี่
สองที่คิดเองอ้า	อย่าได้ ถามเมื่อ

(ลิลิตพระลอ)

2.2 คำอุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำแทรก เป็นคำอุทานที่ใช้แทรกกลางระหว่างคำหรือ ข้อความ เช่น มาเกิดนา แม่นา

2.3 คำอุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำเสริม คือคำอุทานที่ใช้ต่อสร้อยเสริมคำให้ยาวออกไป แต่ไม่ต้องการความหมายของคำที่เสริมนั้น เช่น วัตวาวาราม หนังสือหนังสือ

อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2539: 119-122) เสนอว่าการเปล่งคำอุทานนั้นจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ ชั้นของความสุขภาพของบุคคล ตัวบุคคล พื้นเพและภูมิหลังทางวัฒนธรรม รวมถึงวัยหรืออายุของผู้พูด ดังจะ เห็นได้จากบางครั้งคนกรุงเทพฯ อุทานไม่เหมือนคนต่างจังหวัดอุทาน คำอุทานของคนสูงอายุอุทานก็ แตกต่างจากวัยรุ่น เช่น “แหม ! คุณทำกับฉันอย่างนั้นได้อย่างไร” “อีตาบ้า ! อย่ามาให้เห็นหน้าอีกนะ” “อุ๊ยะ ! มันเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร” และ “อุเหม่ ! มันระยำอะไรอย่างนี้” จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นว่า คำ อุทาน “แหม !” “ตาบ้า !” “อุ๊ยะ !” เป็นคำอุทานแสดงความไม่พอใจ วัยรุ่นผู้หญิงจะพูดคำอุทาน “ตาบ้า !” ในขณะที่ผู้ใหญ่มักจะไม่ใช่เพราะรู้ตัวที่ว่าวัยของตนแก่เกินกว่าที่จะพูเช่นนั้นแล้ว คำอุทาน “อุเหม่ !” เป็นคำอุทานแสดงความโกรธของคนรุ่นก่อน ปัจจุบันพบเฉพาะในการแสดงโขน โขนสด หรือ ลิเก เท่านั้น ซึ่งคำอุทานพวกนี้นานวันเข้าอาจจะหายจากภาษาไทยก็เป็นไปได้

“อูย ! มันแสบจริงๆ” “โ้ยโ้ย ! ปวดฟึงจังวู้” “โ้ย ! ทำไมถึงเจ็บอย่างนี้” และ “โ้ยหยา ! ทำ ผลอื้อเบาๆหน่อย” จากตัวอย่างคำอุทานดังแสดงเห็นว่า คำอุทาน “โ้ย !” “โ้ย !” “อูย !” เป็นคำ อุทานที่ใช้แสดงความเจ็บปวด แต่ระดับความเจ็บปวดอาจจะแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ส่วน “โ้ย หยา !” เป็นคำอุทานที่ยืมมาจากภาษาจีนแสดงความเจ็บปวดแต่บางครั้งก็คำ “โ้ยหยา !” สามารถใช้เพื่อ แสดงความแปลกใจ

“ไชโย! ไชโย!” “ดีใจจริง ๆ ้วย!” และ “เยี่ยม! เยี่ยมจริงๆ” พบว่าคำอุทาน “ไชโย!” “ดีใจจริง ้วย!” และ “เยี่ยม!” “เยี่ยมจริงๆ!” เป็นคำอุทานที่สื่อความดีใจและพอใจ แต่คำอุทาน “ดีใจจริง ้วย!” อาจจะมึระดับความสุภาพที่ค่อนข้างต่ำเพราะมีคำลงท้ายที่ไม่สุภาพคือ “้วย”

“ตาย! ตาย! เกิดอะไรขึ้น” “ท่าเอ๋ย!” “อ๊วยแม่! ตาเถรตกน้ำ” “คุณพระช่วย!” และ “ว้าย!” จะเห็นได้ว่าคำอุทาน “ตาย! ตาย!” เป็นคำอุทานของเพศหญิง ส่วน “ท่าเอ๋ย!” เป็นคำอุทานของผู้ชาย “อ๊วยแม่!” “คุณพระช่วย!” “ว้าย!” ใช้เมื่อผู้พูดทำของตกหรือสะดุด สามารถคำอุทานดังกล่าวได้กับคำอุทานในภาษาอังกฤษว่า Oops! ซึ่งในแต่ละภาษาก็จะมีคำอุทานเพื่อสื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้แตกต่างกันไป ทั้งนี้คำอุทาน “ตาเถรตกน้ำ!” ก็เป็นคำอุทานของผู้หญิงนิยมมากกว่าผู้ชาย

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2538: 109-111) ได้ให้ความหมายของคำอุทานและยังได้แบ่งประเภทของคำอุทานในภาษาไทยออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. คำอุทานบอกอาการ คือ คำอุทานที่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อแสดงอาการต่างๆ ซึ่งแยกย่อยได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.1 ใช้บอกอาการเมื่อพูดคุยกัน เช่น แสดงอาการร้องเรียกรหรือบอกให้รู้ตัว เช่น เฮ้ย! แน่ะ! ้วย! ฯลฯ แสดงอาการโกรธเคือง เช่น ดูดู! เหม่! ชี้ๆ! ชะ! ฯลฯ แสดงอาการประหลาดใจหรือตกใจ เช่น เอ๊ะ! เอ! โอ! คุณพระ! เหม่! เออ! แน่ะ! แม่เจ้า ้วย! ฯลฯ แสดงอาการสงสารหรือปลอบโยน เช่น พุทโธ่! อนิจจา! เจ้าเอ๋ย! ฯลฯ แสดงอาการรับรู้หรือเข้าใจ เช่น อ้อ! หือ! เออ! เออเนาะ! ฯลฯ แสดงอาการเจ็บปวด เช่น อ๊วย! อ๊วยหนา! โอ้ย! โอ้ย! ฯลฯ แสดงอาการสงสัยหรือไต่ถาม เช่น หือ! แท! หา! หนอ! ฯลฯ หรือแสดงอาการห้ามหรือทักท้วง เช่น ไฮ้! หือหือ! ฮ้า! ฯลฯ ซึ่งคำเหล่านี้อาจจะอยู่หน้าคำพูดหรืออยู่หลังคำพูดก็ได้ เช่น เฮ้ย! ไปไหนมา, ข้าไม่รู้ด้วยเน้อ! และต้องใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับข้างด้วยเพื่อให้ผู้อ่านทำเสียงให้เหมือนกับที่เป็นจริง

1.2 ใช้แทรกลงไประหว่างถ้อยคำ เพื่อให้ถ้อยคำนั้นสละสลวยขึ้นซึ่งมักใช้ในคำประพันธ์ต่าง ๆ เช่น ฮ้า! โอ้! แส! เฮย! แล! อา! นอ! ฯลฯ คำอุทานพวกนี้ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับเพราะไม่ต้องทำให้เหมือนเสียงพูดจริง

2. คำอุทานเสริมบท เกิดขึ้นเฉพาะในภาษาไทย ทั้งนี้เพราะภาษาไทยมีพยางค์น้อยมากพูดหมดเสียงเร็วจึงใช้วิธีลากหางเสียงเลียนเสียงคำเดิมให้ยาวออกไปอีก หรือ ทำให้คำนำหน้านั้นแน่นอนยิ่งขึ้น หรือ ใส่คำเทียบเพื่อให้เกิดคำคล้องจอง เช่น ลูกเต้า แขนเงิน ไม่เมยหน้า เงยตา บ้างเลย ผู้หญิง ยิ่ง เร็ว เป็น

เสียงง่ายโดยธรรมชาติ เช่น อ๊ะ เอ้อ๊ะ อู๋ อู๋อู๋ เอ๋อ๋ หือ ห่า เฮี้ย ไฮ้ ฯลฯ และคำพวกนี้จะมีเสียงสูงต่ำเปลี่ยนแปลงไปตามความรุนแรงมากจนถึงน้อยของความรู้สึก เมื่อใช้คำอุทานเหล่านี้เราจึงมักเขียนเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับไว้เช่นกัน นอกจากนี้ เพ็ญพิมพ์ วงษ์รัตน์ (2521: 29) ยังได้รวบรวมคำอุทานบอกอาการต่าง ๆ ไว้ดังตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำอุทานบอกอาการในภาษาไทย (เพ็ญพิมพ์, 2521: 73-74)

อาการหรือความรู้สึก	คำอุทาน
1. ร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว	เฮี้ย / แนะ / นีแนะ / เฮ้ / โวย / เว้ย
2. โกรธเคือง	เหม่ / ดูดู้ / ชิชะ
3. ตกใจ ประหลาดใจ	วู๋ / ว้าย / ตายแล้ว / อู๋ตาย / ตายจริง พระคุณเจ้าช่วย / แหม / เออแนะ / แม่เจ้าโวย อูแมเอ๋อ / เอ้อเฮอ / โอ้ยโย
4. สงสารหรือปลอบโยน	โถ / โธ่ / พุโธ่ / พุทโธ่เอ๋อ / อนิจจา / เจ้าเอ๋อ / น่องเอ๋อ / หนูเอ๋อ / โอ้
5. เข้าใจหรือรับรู้	อ้อ / หือ / เออ / เออนะ / เอาละ / อ้อ
6. เจ็บปวด	อู๋ / โอย / โอ้ย / อู๋หน้า
7. สงสัยหรือได้ถาม	หือ / ห่า / ฮะ / ฮ้าย
8. โลงใจ	เฮอ / เฮย
9. ขุ่นเคือง อาฆาต	ฮืม / ดีละ / บ๊ะ / แล้วกัน / วะ
10. ทักท้วง	ไฮ้ / หือหือ / ฮ้า / ฮ้าย
11. รำพึง	หนอ / หนา / เอ๋อ / เอย / เนอ / อ้า / โอ้
12. ถูกเหยียดหยาม เยาะเย้ย	เซอะ / ชะ / หนอยแนะ / หนอย / เฮ้อ
13. ประหม่า เก้อเขิน	เอ้อ / อ้า
14. ชักชวนหรือเตือน	นะ / น้า / นา
15. เข้าใจหรือรับรู้	อ้อ / หือ / เออ / เออนะ / เอาละ / อ้อ

จากแนวคิดทั้งหมดข้างต้นพบว่า นักวิชาการชาวไทยได้ให้คำนิยามของคำอุทานที่สอดคล้องกันว่า คำอุทาน คือคำที่ผู้พูดเปล่งออกมาในขณะที่ตนเองมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็น

คนอื่นรู้ว่าตนเองมีความรู้สึก ความต้องการ ทศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ รอบข้างอย่างไร คำอุทานประเภทนี้ เรียกว่าคำอุทานบอกอาการ นอกจากนี้ยังมีคำอุทานอีกชนิดหนึ่งเรียกว่าคำอุทานเสริมบท เป็นคำอุทานที่มีหน้าที่ทำให้ถ้อยคำชัดเจน ไพเราะหรือสละสลวยยิ่งขึ้น มักจะพบในงานประพันธ์ประเภทร้อยกรอง คำอุทานเสริมบทนับเป็นลักษณะเฉพาะของคำอุทานในภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทฤษฎีการถ่ายทอดคำอุทานในภาษาไทย

สมภพ โทณโสมานัง (2545) ศึกษาการแปลคำอุทานในหนังสือการ์ตูนของวอลท์ดิสนีย์เป็นภาษาไทย โดยวิเคราะห์หน้าที่การสื่อความหมายของคำอุทานภาษาอังกฤษในต้นฉบับ ทั้งนี้ยังศึกษาบริบทและการสื่อความหมายของคำอุทานจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และศึกษาทฤษฎีการแปลคำอุทานจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ซึ่งได้ผลการวิจัย พบว่าคำอุทานที่ปรากฏเป็นข้อมูลทั้งหมดทำหน้าที่ได้ทั้งหมด 3 หน้าที คือ

1. คำอุทานที่แสดงสภาวะทางจิตใจของผู้พูด ซึ่งสามารถแยกย่อยได้อีกเป็น 2 ประเภท

1.1 คำอุทานที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก เป็นคำอุทานที่ใช้สื่ออารมณ์อันเกิดจากสภาพจิตใจของผู้พูดในช่วงเวลาหนึ่ง คำอุทานทั้งหมดที่พบในประเภทนี้สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ทั้งสิ้น 25 อารมณ์ คือ อารมณ์ไม่พอใจ อารมณ์โกรธเคือง อารมณ์รำคาญ อารมณ์กลัว อารมณ์พอใจ อารมณ์ประชด อารมณ์รังเกียจ อารมณ์ถูกละเลย อารมณ์เหนื่อย อารมณ์ชื่นใจ อารมณ์ดีใจ อารมณ์กลัว อารมณ์พอใจ อารมณ์ดีใจ อารมณ์ชื่นชม อารมณ์ สนุกสนาน อารมณ์ไม่สบายใจ อารมณ์เศร้าโศกหรือทุกข์ใจ อารมณ์ผิดหวัง อารมณ์ตื่นเต้น อารมณ์ประหลาดใจ อารมณ์สงสัย อารมณ์เหน็ดเหนื่อย อารมณ์สงสาร อารมณ์เจ็บปวด อารมณ์ ละอายใจ อารมณ์ผ่อนคลาย และ อารมณ์รู้สึกมีชัยชนะ

1.2 คำอุทานที่สื่ออาการรับรู้หรือความคิดของผู้พูด เป็นคำอุทานที่ผู้พูดใช้สื่อความหมายว่าตัวเองรับรู้หรือได้ตระหนักในสิ่งต่างๆ

2. คำอุทานที่ทำหน้าที่แสดงท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง เป็นคำอุทานที่มุ่งเน้นให้ผู้ฟังปฏิบัติตามความต้องการของผู้พูด

3. คำอุทานที่ทำหน้าที่สร้างความต่อเนื่องของการพูด โดยที่ผู้พูดจะใช้คำอุทานสร้างความต่อเนื่องของการพูดทั้งหมด 16 แนวทางคือ การกล่าวนำ การแสดงความคิดเห็น การพิจารณาหาคำพูด

การนึกขึ้นได้ การพูดต่อเนื่อง การตอบ การพิจารณาหาคำตอบ การแสดงความยืนยัน การไม่ยอมรับ หรือไม่เห็นด้วย การยอมรับหรือเห็นด้วย การสรุป การเปลี่ยนเรื่องสนทนา การปฏิเสธ การให้ข้อเท็จจริง เพิ่ม การจบบทสนทนา และการแก้ไขคำพูด

ซึ่งจากงานวิจัยยังพบว่าผู้พูดมักจะใช้คำอุทานในสองลักษณะคือ ใช้คำอุทานในลักษณะของ ถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายโดยไม่ปรากฏข้อความใดๆประกอบและใช้คำอุทานร่วมกับข้อความเพื่อสื่อความหมาย

งานวิจัยของสมภาพ ไทญ์โสมานัง (2545) เสนอว่าเพื่อให้ได้คำอุทานในภาษาแปลที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้แปลควรคำนึงถึงบริบทในการแปลคำอุทาน ซึ่งมี 3 บริบทได้แก่ 1) บริบททางสถานการณ์ คือ สถานการณ์ของบทสนทนา 2) บริบททางภาษา คือ การรักษาความเป็นภาษาให้เหมือนกับภาษาต้นฉบับ จากงานวิจัยของสมภาพ ผู้แปลจะรักษาความเป็นภาษาการ์ตูนไว้ 3) บริบททางวัฒนธรรม คือ คำอุทานที่สื่อทางวัฒนธรรม และคำอุทานที่สื่อเพศของผู้อุทาน

ในด้านการศึกษาวิธีการแปลคำอุทานพบว่า ผู้แปลมีกลวิธีการแปลคำอุทานทั้งสิ้น 8 กลวิธีด้วยกัน คือ การแปลเป็นคำที่มีความหมายตามรูปศัพท์ของคำอุทานต้นฉบับ การแปลเป็นคำอุทานแท้ การแปลเป็นคำวิเศษณ์ การแปลเป็นคำสันธาน การแปลเป็นคำกริยา การแปลเป็นวลี การแปลเป็นประโยค และการละไม่แปล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานWell และ Oh

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอุทาน Well และ Oh นั้นได้มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้วหลายท่าน แต่งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เลือกงานวิจัยของ ชริฟฟิน (1987) จุคเคอร์ (1993) และนวนล้อย ตระกูลกิตติไพศาล (2541)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำ Well

ชริฟฟิน (Shriffin, 1987: 640-667) วิเคราะห์คำอุทาน Well ที่ทำหน้าที่แสดงการรักษาความต่อเนื่องของการพูด โดยสังเกตและรวบรวมข้อมูลจากการใช้คำอุทาน Well ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การถาม - ตอบ และการขอร้อง - การยอมรับคำขอ ซึ่งเป็นคู่ของหน่วยคำพูด 2 หน่วย คือ หน่วยที่เป็นการอ้างอิง (Referent) ได้แก่ การถามและการขอร้อง และหน่วยที่เป็นการตอบสนอง (Response)

ได้แก่ การตอบ และการยอมรับคำขอ ซึ่งเป็นการพูดคุยที่มีเนื้อหาของคำพูดเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. การใช้คำอุทาน Well กับคู่ของการถาม-ตอบนั้น พบว่ารูปของประโยคคำถามที่ผู้ถามเลือกใช้จะเป็นตัวกำหนดว่าผู้ตอบจะมีการใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบเหล่านั้นหรือไม่ โดยที่

1.1 ผู้ตอบจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบ เมื่อผู้ตอบสามารถเลือกตอบคำถามได้มากกว่า ใช่หรือ ไม่ใช่ เช่น ในประโยคคำถามอธิบายความหรือคำถามที่ขึ้นต้นด้วย Wh-words

1.2 ผู้ตอบจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบ เมื่อคำตอบนั้นเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ แต่ในตัวคำถามเองนั้นมีความคลุมเครือหรือคำถามนั้นมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอที่ผู้ตอบจะสามารถตอบรับหรือปฏิเสธได้

1.3 ผู้ตอบจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบซึ่งผู้ถามไม่คาดคิดว่าจะได้คำตอบเช่นนี้มาก่อน เช่น เมื่อมีการพูดคุยถึงเรื่องโรงเรียนนั้น ประเด็นเรื่องโรงยิมเนเซียมจะไม่ใช่หัวข้อที่คนส่วนใหญ่นึกถึง

1.4 ผู้ตอบจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าส่วนที่เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมหลังจากผู้ตอบได้ตอบคำถามด้วยข้อความสั้น ๆ สำหรับคำถามนั้นแล้ว

ในส่วนของคู่คำถาม - ตอบนั้น พบอีกว่าผู้ตอบจะมีการใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบในกรณีต่อไปนี้ กล่าวคือ

1.5 เมื่อคำตอบนั้นเป็นการกล่าวนำก่อนเข้าสู่คำตอบจริง

1.6 เมื่อคำตอบนั้นเป็นการปฏิเสธ

1.7 เมื่อคำตอบนั้นเป็นการกล่าวสรุปถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ซึ่งจะคล้ายกับการเกริ่นนำก่อนเข้าสู่ประเด็นสำคัญ

1.8 เมื่อคำตอบนั้นเป็นคำตอบที่ผู้ตอบไม่สามารถตอบได้ในทันที ผู้ตอบจึงได้ใช้คำอุทาน Well เพื่อถ่วงเวลาในการคิดหาคำตอบที่เหมาะสม โดยผู้ตอบอาจเปล่งเสียงคำอุทาน Well ให้ยาวขึ้นหรือใช้คำอุทาน Well ร่วมกับการเว้นระยะคำพูด

การถ่วงเวลาเพื่อคิดคำตอบนั้น อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่คำถาม (Q1) ที่ผู้ถามถามนั้นมี ความคลุมเครือ ทำให้ผู้ตอบไม่สามารถตอบคำถามนั้นได้ในทันที ผู้ตอบจึงถ่วงเวลาในการคิดหา คำตอบด้วยการถามคำถาม (Q2) เกี่ยวกับเรื่องนั้นซ้ำอีกครั้ง และเมื่อได้คำตอบ (A2) สำหรับ คำถามนั้นแล้ว ผู้ตอบจึงสามารถตอบคำถาม (Q1) ได้ โดยผู้ตอบจะใช้คำอุทาน Well นำหน้า คำตอบที่ผู้ถามต้องการ

2. คำอุทาน Well กับการขอร้อง-การยอมรับคำขอ ในส่วนคู่ของการขอร้อง-การยอมรับคำขอ นั้น ชริฟฟิน ให้ข้อคิดเห็นว่าผู้พูดจะมีการใช้คำอุทานWell ในกรณีดังต่อไปนี้

2.1 เมื่อผู้พูดไม่เห็นด้วยกับคำขอนั้น

2.2 เมื่อผู้ฟังต้องการคำยืนยันในเรื่องที่กำลังพูดคุยอยู่นั้นแต่ผู้พูดไม่สามารถให้คำยืนยัน ในเรื่องดังกล่าวได้

2.3 เมื่อผู้พูดต้องการขอความคิดเห็นในกรณีที่เรื่องที่กำลังพูดคุยนั้นยังเป็นปัญหา ถกเถียงกันอยู่

2.4 เมื่อผู้พูดไม่ต้องการตอบรับคำขอนั้น ผู้พูดจะแสดงออกด้วยการปฏิเสธคำขอนั้น เช่น ในรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง ผู้สัมภาษณ์ต้องการให้แขกรับเชิญแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ กำลังพูดคุยกกันอยู่ แต่แขกรับเชิญไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว แม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะ ใช้คำถาม But? เพื่อจะให้แขกรับเชิญแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นให้ได้ แต่แขกรับเชิญก็ยังคง ปฏิเสธที่จะตอบคำถามตามที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ

2.5 เมื่อผู้พูดต้องการคำอธิบายหรือรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องที่ได้พูดคุยกกันก่อนหน้านี้ นั้น

2.6 เมื่อผู้พูดต้องการขอให้ผู้ฟังกลับไปพูดเรื่องที่ได้มีการพูดคุยกกันมาก่อนหน้านั้น

2.7 เมื่อผู้พูดต้องการข้อมูลซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากผู้พูดยังไม่ได้รับการตอบสนองตามที่ร้อง ขอไป

นอกจากคู่ของการถาม-ตอบ และคู่ของการขอร้อง-การยินยอมตามคำขอแล้ว พบว่า ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Well นำหน้าข้อความที่เป็นคู่ของการอ้างอิง-การตอบสนองในลักษณะอื่นๆ อีกคือ

1. เมื่อผู้พูดต้องการให้การพูดคุยนั้นมีความต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน
2. เมื่อผู้พูดต้องการแก้ไขข้อความที่ได้พูดไปแล้ว การแก้ไขดังกล่าวอาจทำได้โดยการแทนที่ข้อมูลเก่าด้วยข้อมูลใหม่และใช้คำอุทาน Well นำหน้าข้อความที่ได้แก้ไขแล้วนั้น
3. เมื่อผู้พูดต้องการขยายความข้อมูลเดิม ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าข้อความที่เป็นการขยายความนั้น
4. เมื่อผู้พูดต้องการอ้างถึงคำพูดที่ได้มีการพูดไปก่อนหน้านั้น โดยผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well หลังคำกริยาอ้างอิงเพื่อทำให้คำพูดที่ตามมาเป็นคำพูดอ้างอิงโดยอ้อม ซึ่งผู้พูดต้องการให้คำพูดนั้นมีแนวทางของคำพูดเดิมและเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
5. เมื่อผู้พูดต้องการคำวิจารณ์หรือความคิดเห็นจากผู้ฟังในเรื่องนั้นๆ

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่าคำอุทาน Well สามารถทำหน้าที่เป็นคำที่ใช้แสดงความต่อเนื่องของการพูด ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เป็นเครื่องมือในการทำให้การพูดคุยนั้นมีความลื่นไหลเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกันและทำให้ผู้ฟังสามารถตอบสนองต่อเนื้อหาของคำพูดนั้นได้อย่างเหมาะสมอีกเช่นกัน

จุกเคอร์ (Jucker, 1993: 435-452) ได้วิเคราะห์การใช้คำอุทาน Well ที่ปรากฏในการสนทนา โดยอาศัยทฤษฎีการสื่อสารของมนุษย์ ในเรื่องของการรับรู้รวมทั้งงานวิจัยของนักวิจัยท่านอื่น ๆ เป็นแนวคิดในการวิจัย ผลการวิเคราะห์จุกเคอร์พบว่า นอกจากคำอุทาน Well มีหลายหน้าที่แล้ว คำอุทาน Well ยังสามารถทำหน้าที่เป็นคำที่แสดงความต่อเนื่องของการพูดได้อีกเช่นกัน ซึ่งลักษณะที่สำคัญของคำที่ใช้แสดงความต่อเนื่องของการพูดนั้น คือ คำประเภทนี้เมื่อเติมลงไปก็จะไม่ทำให้เนื้อความของคำพูดนั้นเสียไป อีกทั้งยังไม่เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาของคำพูดนั้น ซึ่งผู้พูดสามารถละคำดังกล่าวออกจากคำพูดได้ นอกจากนี้คำที่แสดงความต่อเนื่องของการพูดยังสามารถใช้แสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดได้เช่นกัน และจากการศึกษาสามารถสรุปการใช้คำอุทาน Well ที่ทำหน้าที่เป็นคำแสดงความต่อเนื่องของการพูดมีดังนี้

1. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบที่เป็นการตอบที่ไม่ตรงกับคำถามนั้น ในการตอบคำถามลักษณะนี้ ถ้าผู้พูดตอบรับด้วยคำว่า “Yes” จะเป็นการตอบที่ตรงกับสิ่งที่ผู้ถามต้องการแต่การที่ผู้ตอบเลือกที่จะใช้ Well นำหน้าคำตอบนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบได้ตอบคำถามที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้ถามต้องการ และจะเป็นการบอกเป็นนัยให้ผู้ถามทราบว่าคำตอบ “Yes” นั้นเป็นคำตอบที่ยังไม่สมบูรณ์

เพราะมีการปิดบังข้อมูลบางอย่างไว้ ทำให้ผู้ถามอาจต้องตั้งคำถามที่สองตามมา “What do you mean by “Well, yes”?”

2. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำตอบที่เป็นการยอมรับข้อเท็จจริงในเรื่องที่กำลังพูดคุยกันอยู่นั้น

3. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าข้อความที่เป็นการแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดไม่รู้สึกระหลาดใจกับเรื่องให้ผู้ฟังให้ข้อมูล

4. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เพื่อทำให้ความรุนแรงของการเผชิญหน้ากันนั้นผ่อนคลายลง โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้พูดไม่เห็นด้วย หรือเมื่อผู้พูดไม่ยอมรับคำขอร้อง หรือการปฏิเสธข้อเสนอนี้ใด ๆ ก็ตาม เพื่อเป็นการรักษาหน้าของอีกฝ่าย

5. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการที่จะย้อนกลับไปพูดคุยในหัวข้อเดิมที่ได้มีการพูดไว้ก่อนหน้านั้นแล้วอีกครั้ง

6. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well นำหน้าคำพูดที่เป็นการอ้างอิงถึงคำพูดที่ผู้พูดได้พูดไปแล้วนั้น โดยตรงหรือ เป็นการอ้างอิงถึงคำพูดของผู้อื่นโดยตรงแบบคำต่อคำ โดยผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well ตามหลังคำกริยาอ้างอิงนั้น เช่น Say หรือ Think

7. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เพื่อเป็นการถ่วงเวลาในการคิดหาคำตอบหรือการทำให้การสนทนา นั้นช้าลง เมื่อผู้พูดไม่สามารถคิดคำตอบได้ทันที

จากผลการวิจัยของจุกเคอร์ (1993: 435-452) สามารถสรุปได้ว่า ในการพูดคุยกันโดยทั่วไปนั้น เนื้อหาของเรื่องที่จะพูดคุยกันนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้การพูดคุยกันนั้นเกิดความต่อเนื่อง เมื่อใดก็ตามที่ผู้ฟังมีการพูดคุยนอกประเด็นหรือมีการเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่กำลังพูดคุยกันนั้นผิดพลาดไปผู้พูด จะมีการใช้คำอุทาน Well เพื่อช่วยแก้ไขสถานการณ์นั้น นอกจากนี้ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Well เป็นตัวบ่งชี้ให้ผู้ฟังทราบว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังพูดคุยกันอยู่

Movie Script (อ้างอิงใน นวลน้อย ตรีภูมิกิตติไพศาล 2541: 23) ได้กล่าวถึงคำอุทาน Well ที่พบในบทภาพยนตร์ว่า คำอุทาน Well จะเป็นคำที่นิยมใช้ในภาษาพูดและเป็นคำที่พบบ่อยมาก ซึ่งนอกจากคำอุทาน Well จะใช้ในกรณีที่ผู้พูดยอมรับสถานการณ์นั้น ๆ ถึงแม้ว่าผู้พูดอาจจะไม่พึงพอใจก็

ตาม เช่น ในประโยค Oh, well! ... after all these years, here I am in Sicily for the first time. ทั้งนี้ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Well ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้พูดใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการจะพูดอะไรบางอย่างซึ่งตรงกับคำว่า “เอ้อ” ในภาษาไทย เช่น “You talk as though he were already condemned” “Well, John, I’m quite convinced he’s our man.”

2. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการจะพูดถึงเรื่องที่ได้พูดมาก่อนหน้านั้นแล้วต่อไปอีก เช่น “You know I want to go swimming?” “Well!, it turned out much better.”

3. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการเปลี่ยนหัวข้อในการสนทนาหรือต้องการกลับไปพูดในเรื่องที่ได้พูดมาก่อนหน้านั้นแล้ว เช่น “And of course I’d always loved London. Well! then, after the war I’d got a job and settled there. / Right, well. We’ve got to cover several basic things.

4. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เพื่อสื่อให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดได้จบบทสนทนาแล้ว เช่น “Well!, thank you very much for having us.”

5. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการจะให้คำแนะนำหรือคำวิจารณ์ เช่น “Well!, let’s play the tape back.” “Well! then’ you just need to go off the steering wheel.” “Well!, obviously you have to take it carefully.”

6. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการอธิบายหรือให้เหตุผลกับข้อความที่เพิ่งพูดออกไป เช่น “It’s cheap there, Well! a liter of whisky was two pounds.”

7. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดไม่สามารถนึกคำพูดได้ เช่น “I’ve told her that you are Well!, helping me in this matter.”

8. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการที่จะขยายความสิ่งที่เพิ่งพูดไป เช่น “We walked along in silence for a bit, well!, not really silence because she is humming.”

9. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดกำลังสงสัยในเรื่องที่ผู้ฟังกำลังพูดอยู่ เช่น “He also has a great love for his father.” “Well!, do you really think so?”

10. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังได้ทราบว่าคุณผู้พูดกำลังประหลาดใจหรือกำลังโกรธกับเรื่องที่คุณผู้ฟังกำลังพูดอยู่ เช่น “Well!, really! What cheek!”

11. ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Well เมื่อผู้พูดต้องการจะเล่าเรื่องตลก หรือเรื่องชวนขบขันที่คุณผู้ฟังฟังพูดจบไป และจะใช้เมื่อผู้พูดต้องการให้คำแนะนำบางอย่างเกี่ยวกับคำวิพากษ์วิจารณ์นั้น เช่น “Well, well!” said Flora, “now we know why she came to see me.” “Twenty years since you’ve been home, eh?” “Well, well, well!, what do you think of America?”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำ Oh

งานวิจัยของชริฟฟิน (Shriffin 1987: 73-101) ได้วิเคราะห์ถึงหน้าที่ของคำอุทาน Oh ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในงานวิจัยนั้นกล่าวว่า ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อเปลี่ยนข้อมูลในบทสนทนาเพื่อให้คู่สนทนาสามารถตอบสนองต่อการพูดของคุณได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมีความสอดคล้องกัน โดยผู้พูดจะมีการใช้คำอุทาน Oh เพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลดังนี้

1. คำอุทาน Oh กับการแก้ไขข้อมูล ในส่วนของการแก้ไขข้อมูลนั้นพบว่า ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อเปลี่ยนข้อมูลที่ได้พูดไปแล้ว โดยการแก้ไขข้อมูลเก่าที่พูดผิดไปให้ถูกต้องก่อนที่จะมีการพูดคุยกันต่อไป ซึ่งการแก้ไขข้อมูลนั้นผู้พูดอาจเป็นผู้แก้ไขเองหรือผู้ฟังเป็นผู้แก้ไขข้อมูลนั้นให้

การแก้ไขข้อมูลอีกประเภทหนึ่งได้แก่ การที่คุณผู้พูดไม่สามารถตอบคำถามนั้นได้ เนื่องจากข้อมูลในคำถามนั้นมีความคลุมเครือ ผู้พูดจึงแก้ไขข้อมูลที่จะต้องตอบ โดยอาศัยการขอคำอธิบายหรือขอรายละเอียดในเรื่องนั้นๆแทน

ลักษณะอีกอย่างที่คุณผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh กับการแก้ไขข้อมูลคือ ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh ในการแก้ไขข้อมูลที่คุณผู้พูดต้องการพูดเป็นการแสดงการยอมรับแทน หลังจากผู้พูดได้รับคำอธิบายเพิ่มเติมในเรื่องที่กำลังเป็นปัญหาอยู่นั้น และผู้พูดยังอาจนำเอาคำอธิบายนั้นมาใช้อ้างอิงในการที่พูดตามมาได้อีกด้วย

นอกจากผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh ร่วมกับข้อความที่เป็นการยอมรับแล้วผู้พูดอาจใช้คำอุทาน Oh ร่วมกับคำที่แสดงการยอมรับอื่นๆ เช่น Yeah, right, okay และผู้พูดยังอาจใช้คำอุทาน Oh แสดงการยอมรับในคำตอบของผู้ฟังและนำคำตอบนั้นมาเป็นข้อมูลที่จะทำหน้าที่เหมือนกับเป็นการขอรายละเอียดเพิ่มเติมในการที่พูดตามมา

นอกจากผู้พูดจะมีการแก้ไขข้อมูลในลักษณะเป็นการยอมรับในข้อมูลนั้นโดยการใช้คำอุทาน Oh ร่วมกับคำยอมรับอื่นๆแล้ว ในบางครั้งผู้พูดยังอาจใช้คำอุทาน Oh เพื่อแก้ไขข้อมูลให้เป็นคำตอบรับ เช่นเดียวกับคำ yeh, mmhmm หรือ ผู้พูดอาจใช้คำสองประเภทนี้ร่วมกันก็ได้

ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh ร่วมกับคำตอบที่เป็นการแก้ไขข้อมูลเพื่อแสดงการยอมรับหรือเห็นด้วยในเรื่องที่พูดกันนั้นและเป็นการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นเป็นข้อมูลใหม่ที่ผู้พูดไม่เคยทราบมาก่อนอีกด้วย

อีกทั้งผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh เพื่อแสดงการยอมรับในข้อมูลนั้น หลังจากที่ได้รับ การยอมรับการบอกเล่าถึงข้อมูลบางอย่างที่ผู้พูดคุ้นเคยหรือเป็นข้อมูลที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้พูดไม่จำเป็นต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ฟังแต่อย่างไร

2. การใช้คำอุทาน Oh เพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลในส่วนของคำถาม-ตอบ ดังนี้

2.1 คำอุทาน Oh กับคำถาม การปรับเปลี่ยนข้อมูลกับส่วนของคำถามนี้ ชริฟฟิน กล่าว ว่า ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh นำหน้าคำถามเพื่อขอคำอธิบายหรือรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องที่เพิ่งพูดไป ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะของคำถามอีกประเภทหนึ่งที่มีจะมีการใช้คำอุทาน Oh ร่วมด้วยคือ เมื่อคำถามนั้นเป็นคำถามที่ผู้พูดนึกขึ้นได้ในทันที

2.2 ในส่วนของคำอุทาน Oh กับคำตอบคำถามนั้น ผู้พูดมักจะใช้คำอุทาน Oh นำหน้าคำตอบเมื่อผู้พูดไม่สามารถตอบคำถามที่ผู้ถามต้องการได้ เนื่องจากคำถามและคำตอบนั้น ไม่มีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้นอกจากผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh กับคำตอบเพื่อแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าสิ่งที่ผู้ฟังสันนิษฐานไว้นั้นไม่ถูกต้อง

3. คำอุทาน Oh กับสถานภาพของข้อมูล ชริฟฟิน (1987: 73-101) ได้แบ่งหน้าที่ของ คำอุทาน Oh ในส่วนนี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 การนึกขึ้นได้ โดยผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อแสดงอาการนึกขึ้นได้ในทันทีถึงข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้พูดมีอยู่ นอกจากจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อแสดงอาการนึกขึ้นได้แล้ว ผู้พูดยังให้คำยืนยันในความถูกต้องของข้อมูลนั้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนึกถึงข้อมูลที่ต้องการได้เป็นระยะ ๆ เมื่อได้รับการกระตุ้นด้วยข้อมูลบางอย่างจากผู้ฟัง

3.2 การใช้คำอุทาน Oh กับการรับรู้ โดยผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อสื่อให้เห็นอาการรับรู้และเป็นเครื่องช่วยแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าข้อมูลที่ผู้ฟังพูดมานั้นเป็นข้อมูลใหม่สำหรับผู้พูด ในการเปลี่ยนหัวข้อสนทนา ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh นำหน้าข้อความเพื่อบอกให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดได้เปลี่ยนหัวข้อในการสนทนาแล้ว

4. คำอุทาน Oh กับการแสดงความรู้สึก จากการศึกษพบว่า นอกจากผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh ในการปรับเปลี่ยนข้อมูลโดยการแก้ไขข้อมูลต่าง ๆ หรือปรับเปลี่ยนข้อมูลในส่วนที่เป็นการถาม-ตอบแล้ว ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh เพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลเพื่อเป็นการแสดงออกถึงสภาวะทางจิตใจของผู้พูดในขณะนั้น

นอกจากนั้น ผู้พูดยังสามารถใช้คำอุทาน Oh เพื่อเน้นความรู้สึก ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นอีกด้วย เช่น เมื่อมีการโต้เถียงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อเน้นความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวของผู้พูดอีกฝ่าย

ชรiffin (Shriffin, 1987: 73-101) ยังกล่าวให้เห็นอีกว่า ผู้พูดยังคงสามารถใช้คำอุทาน Oh เพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลและแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าความคิดเห็นของผู้พูดและผู้ฟังนั้นไม่สอดคล้องกัน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้พูดจะใช้คำอุทาน Oh เพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ซึ่งการปรับเปลี่ยนข้อมูลนั้นสามารถทำได้โดยแก้ไขข้อมูลเก่านั้นก่อนที่จะมีการตอบสนองต่อคำพูดที่จะตามมาหรือปรับเปลี่ยนข้อมูลในส่วนของการถาม-ตอบ หรือใช้คำอุทาน Oh ทำหน้าที่เป็นคำอุทานเพื่อเน้นความรู้สึกนั้นให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ในการปรับเปลี่ยนข้อมูลโดยใช้คำอุทาน Oh นั้น ผู้พูดมีจุดประสงค์เพื่อจะให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งทำให้เรื่องที่เกี่ยวข้องกันนั้นเกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องกันอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแปลคำอุทาน Well และ Oh ในภาษาไทย

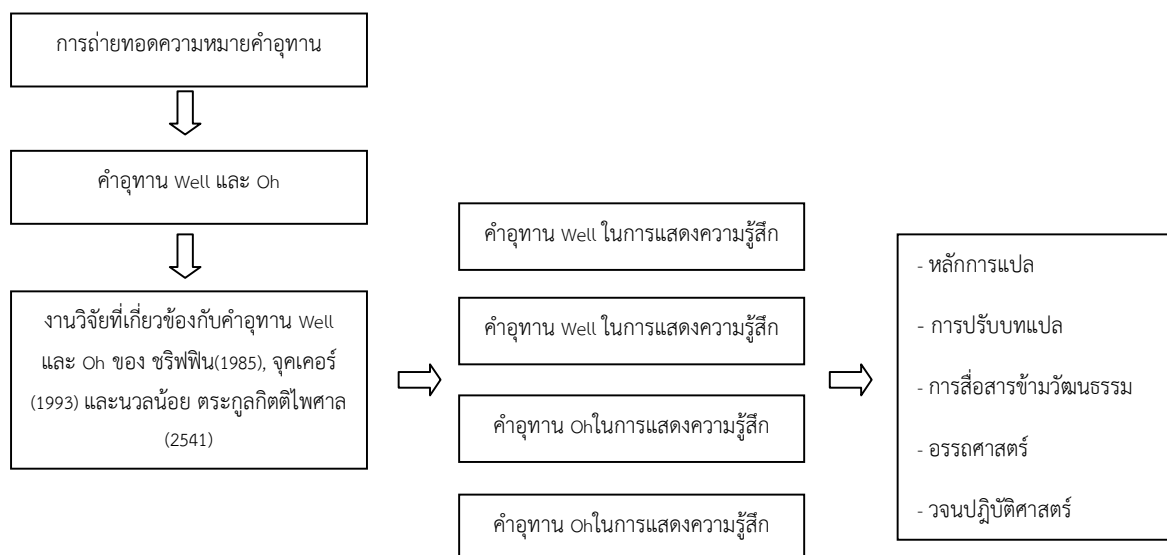
นวนน้อย ตระกูลกิติไพศาล (2541) ศึกษาการถ่ายทอดความหมายของคำอุทาน Oh และ Well จากบทภาพยนตร์ในหนังสือ Vocabulary Street และ Today's English โดยการวิเคราะห์บริบทของการใช้คำอุทาน Oh และ Well รวมทั้งศึกษาการถ่ายทอดความหมายของคำอุทาน Oh และ Well จากภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และยังวิเคราะห์แนวทางในการเลือกใช้คำแปลในภาษาไทยเพื่อให้

มีความหมายเทียบเคียงกับคำ Oh และ Well ในภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า คำอุทาน Oh และ Well สามารถใช้เป็นคำแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้พูด และเป็นคำแสดงความต่อเนื่องของผู้พูดได้มากมายขึ้นอยู่กับบริบทและน้ำเสียงที่ใช้ คำอุทาน Oh สามารถใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ 12 ประเภท คือ ความรู้สึกไม่พอใจ ความรู้สึกตกใจ ความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกไม่สบายใจ ความรู้สึกตื่นเต้น ความรู้สึกประหลาดใจ ความรู้สึกอ้อนวอน ความรู้สึกสงสัย ความรู้สึกปลอบใจ ความรู้สึกสงสาร ความรู้สึกขायหน้า ความรู้สึกเจ็บปวด การใช้คำว่า Oh ที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำแสดงความต่อเนื่องของคำพูดจากการศึกษาของ นวลน้อย มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชริฟฟิน (1687) ซึ่งสามารถแยกเป็นประเภทต่างๆได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) Oh กับการรับรู้ข้อมูล 2) Oh กับการนึกขึ้นได้ 3) Oh กับการถามตอบ และ 4) Oh กับการแก้ไขข้อมูลในขณะที่คำอุทาน Well สามารถใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ 6 ประเภท คือ ความรู้สึกไม่พอใจ ความรู้สึกสงสัย ความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกประหลาดใจ ความรู้สึกไม่สบายใจ ความรู้สึกขायหน้า การใช้คำว่า Well ที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำแสดงความต่อเนื่องของคำพูดจากการศึกษาของ นวลน้อย มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชริฟฟิน (1687) ซึ่งสามารถแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1) Well กับการถาม-การตอบ 2) Well กับการขอร้อง และ 3) Well กับการตอบสนอง

ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นวรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเพื่อประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ลำดับต่อไปผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสังเขป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การถ่ายทอดความหมายของคำอุทาน Well และ Oh จากวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง แฮร์รี่พ็อตเตอร์ กับนักโทษแห่งอัซคาบันทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอุทาน Well และ Oh ของ ชริฟฟิน (1985), จุกเคอร์ (1993) และนวลน้อย ตรีเศษกิตติไพศาล (2541) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการแบ่งประเภทของคำอุทานดังกล่าวออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ คำอุทาน Well และ Oh ในการแสดงความรู้สึกและแสดงความต่อเนื่องของการพูดเพื่อศึกษาการถ่ายทอดความหมายของคำดังกล่าวทั้ง 4 ประเภท ตามแนวคิดของหลักการแปล การปรับบทแปลการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมวรรคศาสตร์และวจนปฏิบัติศาสตร์ ดั่งนำเสนอในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อีกทั้งผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้นของการวิจัยครั้งนี้กล่าวคือ วิธีการและกระบวนการศึกษา ในขณะที่ตัวแปรตามคือ การถ่ายทอดคำอุทาน Well และ Oh

แผนภูมิที่ 2.2 ตัวแปรต้นและตัวแปรตามของงานวิจัย